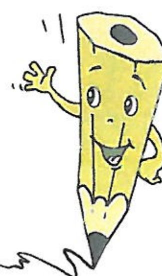
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Mirela Flonta

Claudia Stupineanu

Simona Dobrescu

Arte vizuale și abilități practice

Manual pentru clasa a III-a

Semestrul I

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării Științifice.
Manualul școlar este aprobat prin Ordinul de ministru al educației și cercetării științifice nr. 5046/25.08.2015, în urma licitației organizate de către Ministerul Educației și Cercetării Științifice, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5003/02.12.2014.
Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2015-2016.

116.111 – numărul de telefon european de asistență pentru copii

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

Prezentarea manualului de *Arte vizuale și abilități practice*

PAGINI DE ÎNVĂȚARE

Manualul tipărit

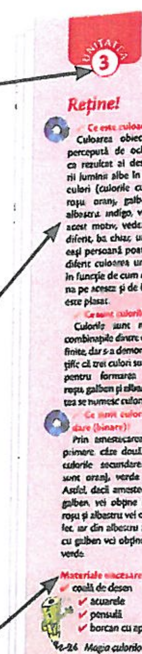
Numărul unității de învățare

Ilustrații reprezentative pentru observare și învățare

Titlul lecției

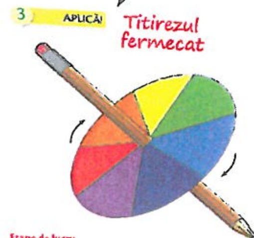
Subiect propus pentru aplicație

Curiozități

Tehnici de lucru și elemente de limbaj plastic

Materiale și instrumente necesare la ore

Zonă de exerciții

Numărul paginii

Activitate de relaxare

Temă pentru portofoliu

Inspectoratul Școlar al Județului/Municipiului ....

Școala/Colegiul/Liceul ....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

**Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.*

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

ARTE VIZUALE ȘI ABILITĂȚI PRACTICE Clasa a III-a – Semestrul I

Editor: dr. Costin DIACONESCU
Referent științific: prof. dr. Adrian BRĂESCU
Redactor: Viorica IACOB
Tehnoredactare: George BIRIȘ
Ilustrații: Gabriel IACOBINI, Cristina TOPUZARU, arhivă CD PRESS
Copertă: Gabriel IACOBINI
Coordonator tehnic și IT: Răzvan SOCOLOV

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Flonta, Mirela
Arte vizuale și abilități practice : manual pentru clasa a III-a / Mirela Flonta, Claudia Stupineanu, Simona Dobrescu. - București : CD PRESS, 2015.
2 vol.
ISBN 978-606-528-223-0
Partea 1. - 2015. - Bibliogr. - ISBN 978-606-528-268-1

I. Stupineanu, Claudia
II. Dobrescu, Simona

372.874(075.33)
371.381(075.33)

Editura CD PRESS
București, str. Logofătul Tăutu nr. 67, sector 3, cod 031212
Tel.: 021.337.37.17, 021.337.37.27, 021.337.37.37 Fax: 021.337.37.57
e-mail: office@cdpress.ro • www.cdpress.ro • Editura CD PRESS

Comenzi:
manuale@cdpress.ro • 021.337.37.37; 0752. 237.876 • www.cdpress.ro

Manualul digital

Pe CD găsești **varianta digitală a manualului** completată cu activități multimedia interactive de învățare (AMII).

STATICE

- desene, fotografii
- fișe de lucru

ANIMATE

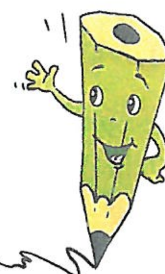
- demonstrații ale tehnicilor artistice
- secvențe din filme

INTERACTIVE

- jocuri și exerciții

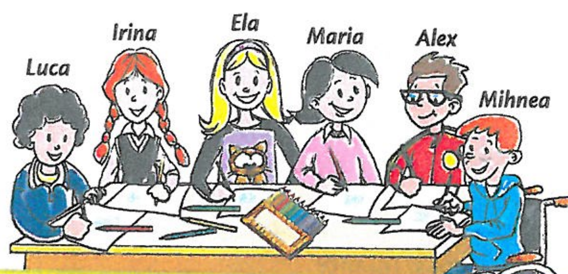

Bine ai venit în clasa a III-a!

Salut! Eu sunt *Creionel*! Știu că îți place să desenezi, să pictezi, să modelezi și să realizezi diferite obiecte inedite. Ești un mic artist! Pornind de la această idee, te invit în lumea fascinantă a artei. Vei descoperi activități artistice, jocuri, curiozități, proiecte speciale care îți vor stimula interesul pentru artă, contribuind totodată la valorificarea și îmbogățirea bagajului de cunoștințe. Vei explora această lume nouă, plină de mister și experiențe încântătoare, alături de noii tăi prieteni: Luca, Irina, Ela, Maria, Alex și Mihnea.

Ești pregătit de aventură?
Atunci, să pornim la drum!
Îți dorim succes!

Acestea sunt **competențele** pe care le vei dobândi în acest an școlar!

COMPETENȚE

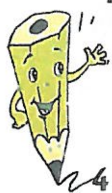
1. Explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de contexte

- Recunoașterea unor mesaje comunicate prin imagini în contexte familiare.
- Diferențierea caracteristicilor elementelor de limbaj plastic (nuanțe, tonuri, forme), în mediul înconjurător și în imagini.
- Manifestarea receptivității față de mesajele exprimate prin limbaj vizual.

2. Realizarea de creații funcționale și/sau estetice folosind materiale și tehnici adecvate

- Utilizarea în contexte variate a materialelor în funcție de proprietăți ale acestora și de tehnici de lucru adecvate.
- Realizarea de creații funcționale în diverse tehnici pe diferite suporturi (hârtie, confecții textile, ceramică, sticlă etc.).
- Valorificarea elementelor de limbaj plastic în compoziții tematice.
- Modificarea expresiei plastice inițiale prin remodelare.
- Participarea la activități integrate adaptate nivelului de vârstă, în care se asociază elemente de exprimare vizuală, muzicală, verbală, chinestezică.

CUPRINS

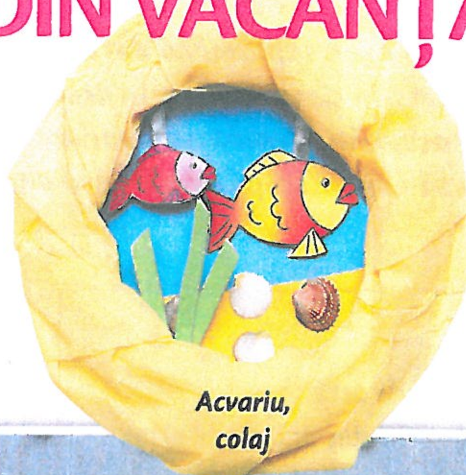
RECAPITULARE. EVALUARE INIȚIALĂ

AMINTIRI DIN VACANȚĂ

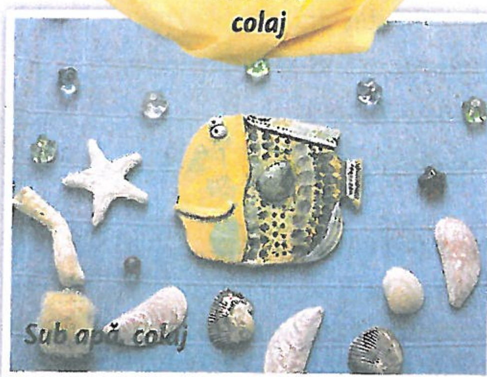
1 OBSERVĂ!

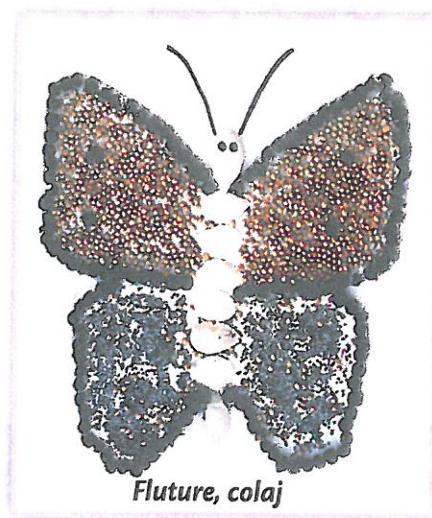
Animale exotice, colaj

Acvariu, colaj

Sub apă, colaj

Fluture, colaj

Frunze, amprentare

Toamna în pădure, colaj și pictură

2 RĂSPUNDE!

- **Ce observi în imagini?**
- **Ce tehnică s-a utilizat pentru realizarea compozițiilor?**
- **Ce fel de materiale s-au folosit pentru realizarea fiecărui colaj?**
- **Care crezi că sunt etapele realizării unui colaj?**
- **Ce alte tehnici de lucru ai învățat în clasa a II-a?**
- **Tu unde ai fost în vacanță?**
- **Ce materiale ai colectat din locurile în care ai fost?**
- **De ce le-ai ales?**

Atelier de creație

Cu ajutorul materialelor pe care le-ai colectat din locurile vizitate, realizează o compoziție cu tema „Amintiri din vacanță". Folosește una sau mai multe dintre tehnicile învățate.

Materiale necesare

✔ suport (carton alb, foaie de bloc de desen) ✔ frunze, scoici, conuri de brad, pietricele, hârtie glasată etc. ✔ lipici ✔ foarfecă ✔ acuarele

Amintește-ți!

Amprentarea înseamnă lăsarea urmei unui obiect prin apăsarea acestuia pe o suprafață.

Colajul este procedeul artistic care constă în lipirea pe un suport a unor materiale sau fragmente din materiale diferite, în scopul obținerii unei compoziții plastice.

Etape de lucru

1. Întinde lipiciul pe suportul ales.
2. Așază frunzele, semințele și celelalte elemente decorative după modelul imaginat de tine.
3. Presează elementele lipite.
4. Colorează unele componente.
5. Facultativ, înrămează lucrarea.

PROIECTE SPECIALE

① Săptămâna artei

Alege o săptămână din anul școlar ca Săptămâna artei în clasa voastră. În această perioadă, realizează activități numeroase și variate dedicate artei. Încearcă să-i implici și pe colegii de la alte clase.

Idei de activități

- vizitarea unor muzee, galerii, expoziții de artă;
- organizarea unor concursuri cu întrebări din domeniul artei;
- decorarea holurilor școlii cu afișe reprezentând artiști români și străini, precum și imagini cu operele acestora;
- realizarea unor panouri cu pliante și bilete de intrare de la diverse activități artistice;
- participarea la o întâlnire cu un artist din comunitate;
- vizionarea unor documentare despre artă;
- organizarea unei expoziții pe holurile școlii cu cele mai reprezentative lucrări realizate până la acel moment la orele de *Arte vizuale și abilități practice*.

② Colțul de artă

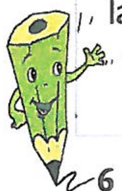
Păstrează toate lucrările realizate în timpul orelor de *Arte vizuale și abilități practice* din timpul anului școlar. Pune planșele într-o mapă specială. Amenajează acasă un **Colț de artă** unde să le expui pe toate. La finalul anului clasa ta va organiza o gală intitulată **Cu toții suntem talentați!**. La acest eveniment vei avea posibilitatea să expui lucrarea care îți place cel mai mult.

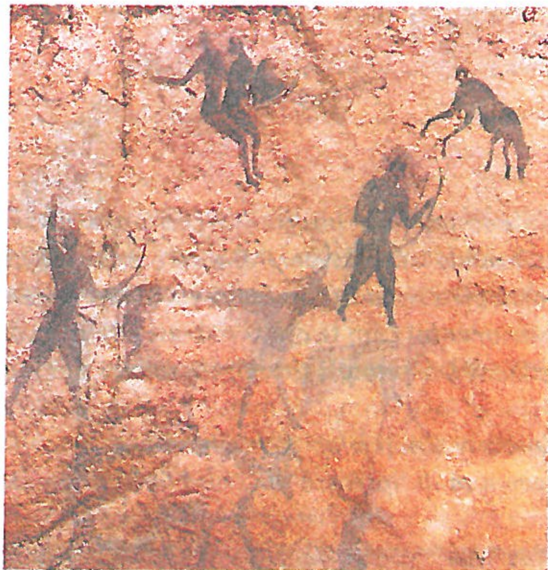
③ Jurnalul de artă

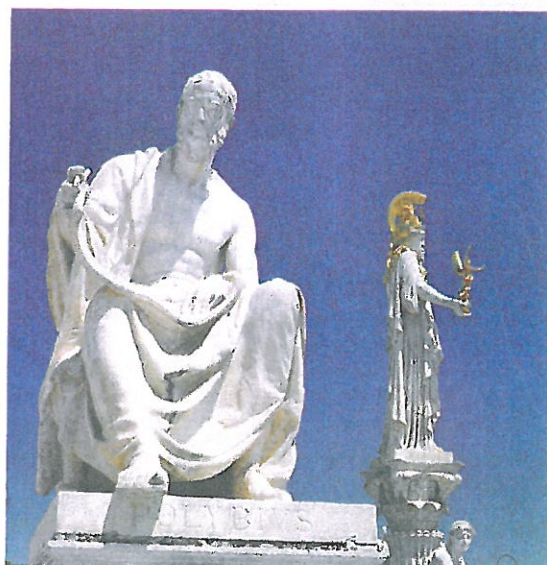
Realizează împreună cu toți colegii și cu doamna învățătoare un jurnal în care să păstrați cele mai frumoase amintiri de la orele de *Arte vizuale și abilități practice* (fotografii realizate în timpul orelor, fotografii cu produse etc.), dar și de la activitățile din afara școlii care au legătură cu artele (de exemplu, dacă ai vizitat un muzeu de artă, consemnezi în jurnal și atașezi pliantul de la muzeu).

Arta din jurul tău

UNITATEA 1

- **Trusa micului artist**
  Materiale și instrumente necesare pentru orele de *Arte vizuale și abilități practice*
- **Ce este arta?**
  Comunicarea prin imagini
- **Cum percepi lumea din jurul tău?** Cum funcționează ochiul? Iluzii optice. *Unde este gândăcelul?*
- **Recapitulare. Evaluare**
  Proiect. *Cum te comporți în muzeu?*

La finalul acestei unități de învățare, vei reuși:

- să selectezi materiale necesare în vederea utilizării acestora;
- să asociezi tehnici potrivite materialelor selectate;
- să participi la discuții despre comunicarea prin imagini;
- să colectezi din natură materiale cu scopul de a le valorifica în compoziții;
- să realizezi compoziții plastice folosind pigmenți naturali.

TRUSA MICULUI ARTIST

Observă și răspunde!

1. Ce instrumente recunoști în imagini? În ce scop le folosești?
2. Când utilizezi pensula cu vârf subțire? Dar pe cea cu vârf lat?
3. Cu ce preferi să pictezi: cu acuarele sau cu tuburi de tempera? De ce?
4. Care este instrumentul care te ajută să trasezi linii și să hașurezi?
5. Ce este plastilina? Dă exemple de obiecte care se pot modela din plastilină.
6. Ce alte materiale mai poți folosi pentru modelaj?
7. De ce nu trebuie să îți lipsească din trusă lipiciul sau aracetul?

Creion cu mină moale

Sfoară

Creion HB

Burete

Lipici

Pahar de plastic

Ață colorată

Pasteluri

Radieră

Marker negru

Pastă pentru modelaj

Pensulă cu vârf lat

Pensulă cu vârf subțire

Trusă de gravură

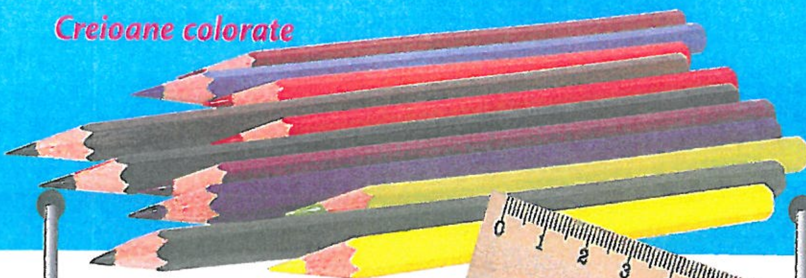
Hârtie glasată

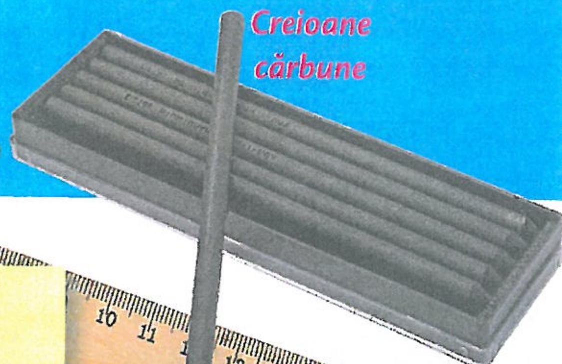
Ac, ață, nasturi, mărgele

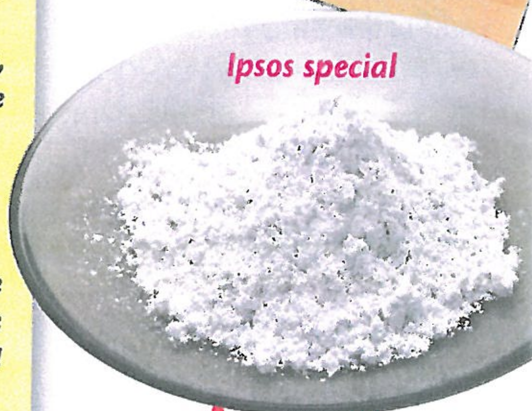
Foarfecă

Tuș color

Știai că...?

- **Acuarela** este o culoare luminoasă și transparentă (fără putere de acoperire), deoarece pigmentul este diluat cu apă. Cu cât cantitatea de apă este mai mare, în comparație cu cea de pigment, cu atât gradul de transparență este mai mare.
- **Tempera** și **guașa** sunt culori opace (lipsite de transparență) și umede, care se întind cu pensula. Suprafețele se acoperă cu un strat de culoare subțire, dar dens, peste care se pot aplica tente mai închise.

 *

- **Cărbunele de desen** este un instrument folosit pentru schițe sau desene în alb-negru. El se poate obține din crengi de tei, merișor sau cireș, arse incomplet. Poți folosi crengi de 1- 2 cm în diametru, așezate într-o cutie de tablă cu capac. Perforează capacul pentru aerisire. Cutia cu crenguțe se așază în jar sau într-un cuptor. Atenție, nu trebuie să fie arse complet! Cere ajutorul unui adult.

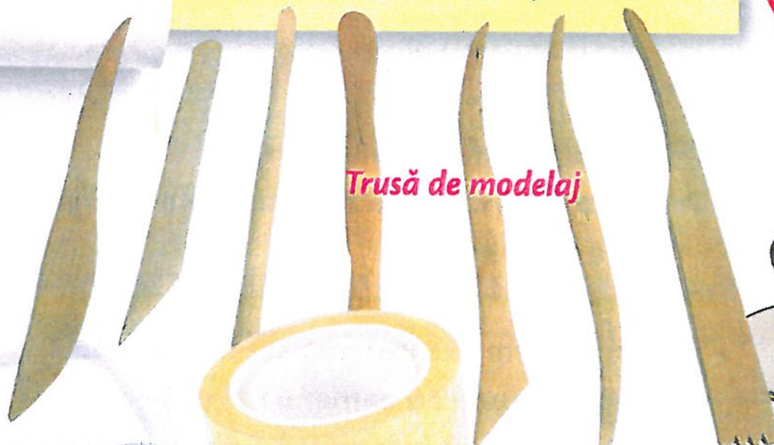
Ipsos special

Exersează!

1. Aplică tușe de acuarele pe o coală de hârtie și urmărește efectul obținut!
   a. Aplică pe un suport umed culorile și lasă-le să se întindă, apoi să se întrepătrundă.
   b. Diluează cu multă apă culorile și aplică-le pe coala de hârtie.
2. Folosește guașe sau tempera și întinde cu pensula un strat subțire de culoare pe coală, apoi aplică o culoare mai închisă. Urmărește efectul obținut!

Bandă
adezivă

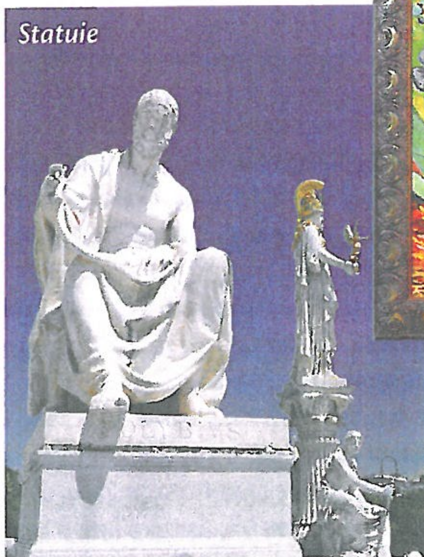

 * Vizionează materialul digital!

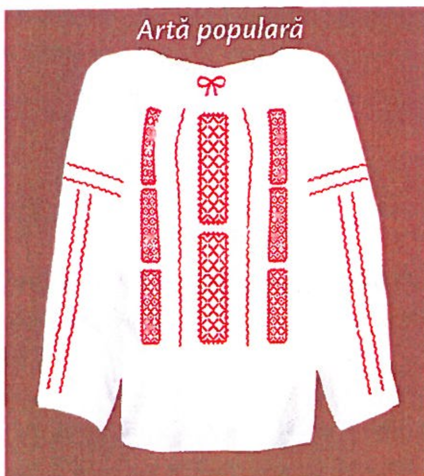
UNITATEA 1

CE ESTE ARTA?

1 OBSERVĂ!

Statuie

Pictură

Artă populară

Hieroglife

Brățară pictată

2 RĂSPUNDE!

- **Ce observi în imagini?**
- **De ce crezi că a fost realizat tabloul? Dar sculptura? Cine le-a realizat?**
- **Care este rolul obiectelor decorative?**
- **Cum te simți la vederea acestor imagini?**
- **Cum comunicau oamenii primitivi?**
- **De unde avem informații despre animalele care trăiau în trecut?**
- **De unde știm cum erau îmbrăcați oamenii în trecut?**
- **Prin ce alte obiecte înaintașii noștri au lăsat informații despre modul lor de viață și despre obiceiuri?**
- **Ce mesaje transmitem prin imagini?**

Reține!

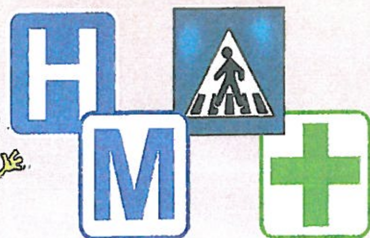

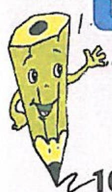
Arta reprezintă activitatea creatoare a omului, care se finalizează prin realizarea unor produse cu valoare estetică. ***Arta se află peste tot în jurul nostru, sub diferite forme.*** Trebuie să apreciem, să ne bucurăm și să păstrăm tot ce înseamnă artă, deoarece ea este cea care ne face viața mai frumoasă.

Comunicarea prin imagini

Din cele mai vechi timpuri, ***oamenii au comunicat prin intermediul imaginilor***. În preistorie, ei își transmiteau diferite mesaje sub forma desenelor realizate pe pereții peșterilor (picturi rupestre). Cu timpul, oamenii au început să scrie, să picteze în acuarelă, să modeleze vase sau obiecte decorative. Mai târziu, a apărut o altfel de imagine, care ilustra fidel și clar mediul apropiat: fotografia. Au urmat cinematografia și televiziunea.

Prin imagini putem transmite: mesaje artistice (picturi, sculpturi, fotografii), mesaje publicitare, mesaje de avertizare, simboluri uzuale (spital, metrou, farmacie), simboluri rutiere.

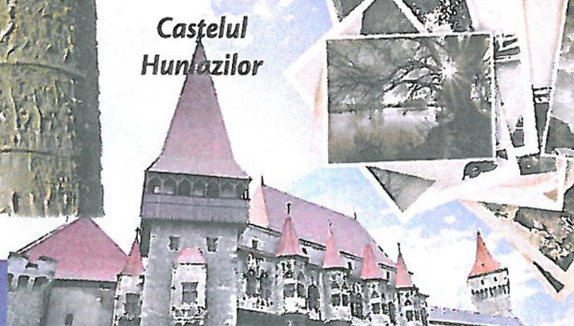
Columna lui Traian

Pictură rupestră

Castelul Hunedorilor

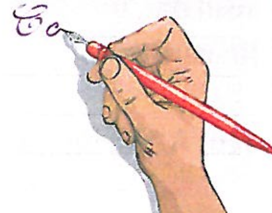
Fotografii vechi

Fotografie

La cinema

Arta caligrafiei

Artă temporară

Exersează!

Activitate în echipă

★ Pe pereții clasei vor fi expuse coli mari.

1. **Realizați în echipă,** pe colile expuse, desene asemănătoare cu o pictură rupestră. Folosiți materiale din natură și pigmenți naturali (cărbune, sfeclă, scorțișoară, fire de iarbă, cacao) și tehnica amprentării.
2. **Tricoul surpriză:** Decorați în echipă un tricou, folosind tehnicile învățate (trasare, amprentare, stropire). Organizați apoi o expoziție cu produsele realizate.

Materiale necesare

✔ coli ✔ materiale naturale și pigmenți naturali: sfeclă, fire de iarbă, frunze, cacao, scorțișoară, gogoșar, cărbune etc. ✔ tricou alb sau un tricou desenat pe o coală

Știai că...?

● Unii artiști preferă să utilizeze materiale naturale, precum florile care se vor ofili, gheața care se va topi, nisipul care se va împrăștia, creând astfel opere de **artă temporară**, care nu durează în timp.

Castele de nisip

Joc

Peretele vorbitor

Comunică ceva colegilor printr-o imagine desenată pe un bilețel. Lipește imaginea pe un perete. Discută apoi cu colegii despre ce ai vrut să comunici.

Portofoliu

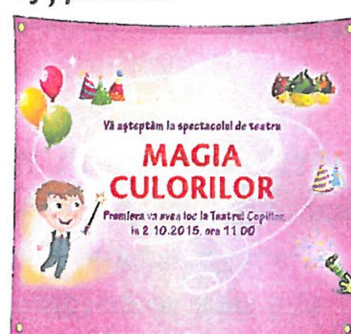
Vrei să convingi și alți copii să vină la școala ta?

Realizează un afiș în care să surprinzi elemente reprezentative pentru școala ta: simbolul școlii, opționale studiate, activități extrașcolare (concursuri, serbări școlare), un laborator, sala de sport etc.

Poți folosi tehnica acuarelei, cea a colajului sau alte tehnici.

Pentru a realiza un afiș complet, consultă pliantul școlii!

Afiș publicitar

UNITATEA 1

CUM PERCEPI LUMEA DIN JURUL TĂU?

Reține!

1. Lumina pătrunde în ochi prin **pupilă**, orificiul rotund din mijlocul **irisului**.

2. În interiorul ochiului, lumina ajunge la **cristalin**, componentă a ochiului care seamănă cu o lentilă. Cristalinul determină formarea, în spatele ochiului, a unei imagini mult mai mici și răsturnate a obiectului privit.

3. Mai departe, prin intermediul unor firișoare foarte subțiri, numite **nervi**, imaginea răsturnată a obiectului privit este transmisă către creier și decodificată, astfel încât noi să o percepem corect.

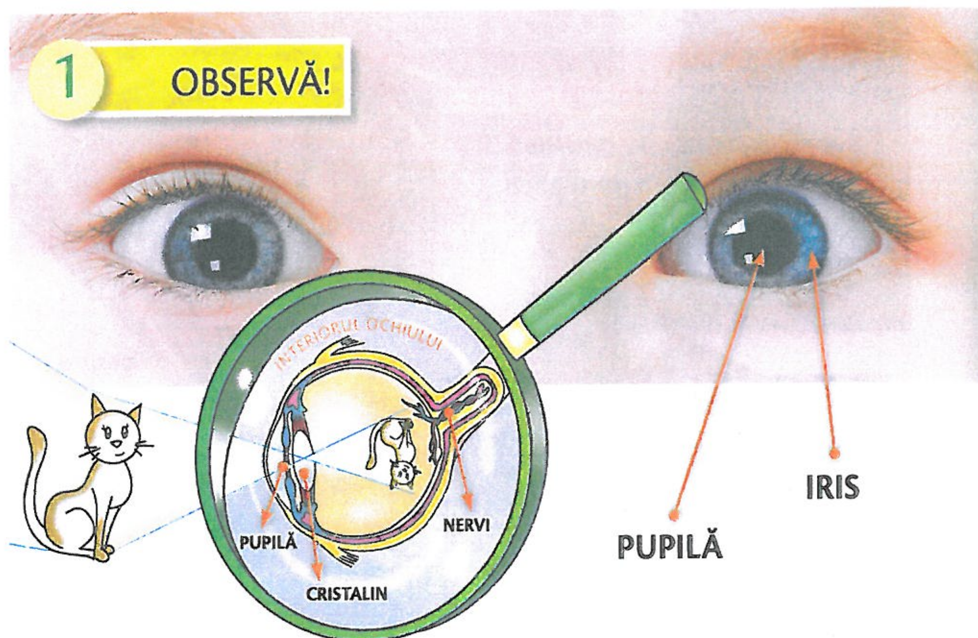
Așadar, pentru a vedea avem nevoie atât de ochi, cât și de creier.

Ochii se pot mișca în diferite direcții și fac sute de mii de mișcări pe zi, dar nu pot urmări chiar totul. De aceea, ei uneori transmit mesaje eronate creierului, care inventează forme și mișcări ce nu există. Astfel apar iluziile optice.

Când privești un obiect de artă (desen, pictură, decorațiune), încearcă să-ți schimbi punctul de vedere obișnuit și vei descoperi o lume cu totul nouă!

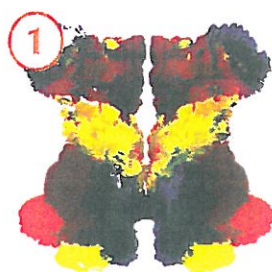

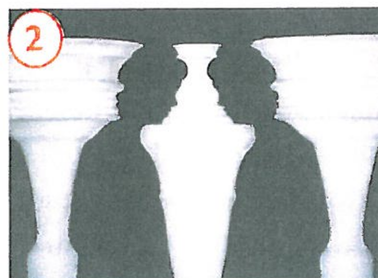
1 OBSERVĂ!

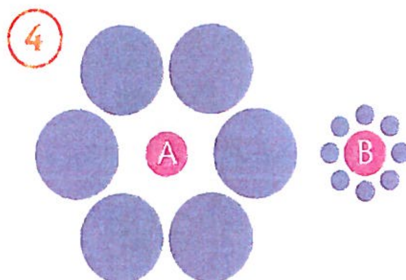
2 RĂSPUNDE!

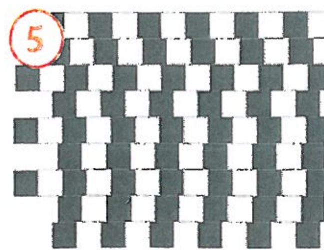
- **Ce vezi în imaginile 1, 2 și 3? Străduiește-te să descoperi mai multe fețe ale fiecărui desen! După răspunsul dat, un specialist ar putea să determine starea de spirit în care te afli.**
- **Poți să deosebești adevărul de iluzie? Cercul A, din figura 4, este mai mic sau este egal cu cercul B?**
- **Șirurile din imaginea 5 sunt drepte?**

Ochii sunt „fereastra" noastră spre lumea înconjurătoare.
Ne-am obișnuit să spunem că vedem totul cu ajutorul ochilor.
Oare doar ochii ne ajută să vedem?

Ca să vedem, avem nevoie și de creier.

Știai că...?

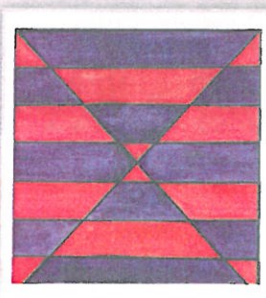

- După unii cercetători, dungile zebrelor creează un efect optic atunci când animalele se mișcă, ajutându-le să scape cu viață din fața prădătorilor.

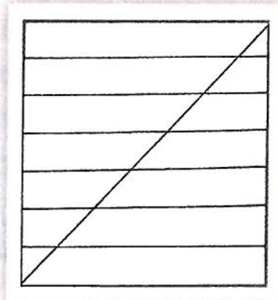

Joc

- Privește cu atenție desenul! Ce efect vizual observi?

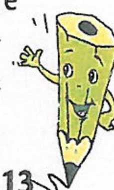

- Colorează desenul alb, alternând dungi de culoare închisă cu dungi de culoare deschisă, astfel încât liniile să poată fi văzute fie ca o „ruptură", fie ca linii paralele, una ascunzând-o pe cealaltă.

Portofoliu

Desenează linii verticale într-un pătrat în care frecvența acestora să fie mai mare spre capete, creând astfel impresia că marginile acestuia se curbează.

3 APLICĂ!

Unde este gândăcelul?

Unele imagini ne pot înșela ochii și creierul, conducând la perceperea eronată a realității.

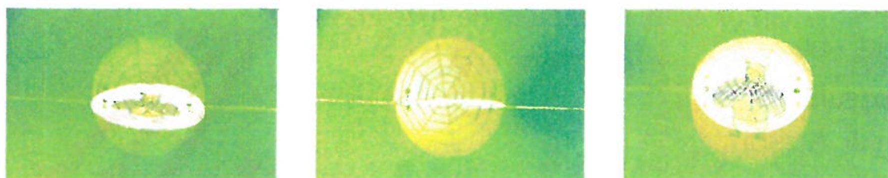
Materiale necesare
✔ carton ✔ creioane colorate
✔ foarfecă ✔ perforator ✔ ață

Etape de lucru

1. Decupează dintr-o bucată de carton un cerc de mărimea unui compact-disc (CD). Desenează pe o parte a discului de carton un gândăcel, iar pe cealaltă, o pânză de păianjen (**figura A** și **figura B**).
2. Perforează discul de carton de o parte și de alta, obținând două perechi de găuri.
3. Introdu o bucată de ață prin prima pereche de găuri și înnoadă la capăt. Repetă operația la cealaltă pereche (**figura C**).
4. Ține cele două noduri în mâini și învârtește discul până ce ața se răsucește.

5. Trage de ambele fire de ață, astfel încât discul să se învârtească repede. Uimitor, gândăcelul se leagănă în plasa păianjenului!

CE SE ÎNTÂMPLĂ? *Când discul se rotește, imaginile trec atât de repede prin fața ochilor, încât creierul nu le mai poate separa, ci le suprapune. Vezi astfel imaginea unui gândăcel care se leagănă pe pânza de păianjen.*

UNITATEA 1

RECAPITULARE. EVALUARE

PROIECT

Cum te comporți într-un muzeu?

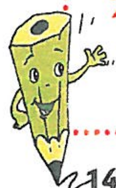

Completează lista de reguli întocmită de Ela și Luca în timpul vizitei la muzeu.

1. Înainte de a pleca la un muzeu, verifică programul acestuia și calendarul evenimentelor.
2. Nu intra în muzeu cu mâncare și apă sau cu obiecte care agață ori zgârie.
3. Când intri în muzeu, închide telefonul mobil! Astfel, vei contribui la asigurarea unui climat plăcut, favorabil vizitării muzeului. În același timp, vei putea asculta explicațiile ghidului, fără ca telefonul mobil să îți distragă atenția.
4. Păstrează liniștea pentru a nu-i tulbura pe ceilalți vizitatori.
5. Nu atinge exponatele, deoarece majoritatea acestora sunt vechi și foarte fragile.
6. Nu folosi aparatul foto sau camera video fără acordul reprezentanților muzeului.
7. Achiziționează pliantul muzeului. Acesta va constitui o sursă de informații utilă pentru tine, dar și o amintire plăcută.

TEST

Selectează litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Din trusa micului artist nu trebuie să lipsească:
a. pixul roșu.
b. creionul HB, pensule și acuarele.
c. telefonul, cărbunele de desen și lutul.

2. Pentru hașurare se folosește:
a. creionul HB.
b. rigla.
c. creionul cu mină moale sau cărbunele de desen.

3. Pensula cu vârf subțire se utilizează pentru:
a. acoperirea suprafețelor mari cu tușe de culoare.
b. realizarea contururilor fine și a elementelor de detaliu.
c. trasarea liniilor de contur.

4. Arta este:
a. o activitate creatoare ce se finalizează cu realizarea unor produse estetice.
b. o ramură a matematicii.
c. o activitate științifică.

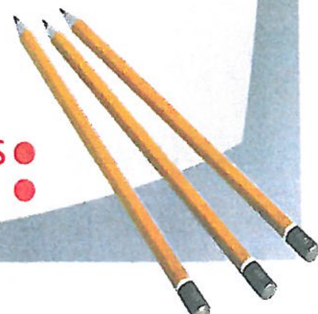
5. Desenele realizate de oamenii primitivi pe suprafețele pereților din peșteri se numesc:
a. picturi rupestre.
b. sculpturi.
c. fotografii rupestre.

6. Operele de artă se păstrează la:
a. școală.
b. Facultatea de Arte Plastice.
c. muzee de artă.

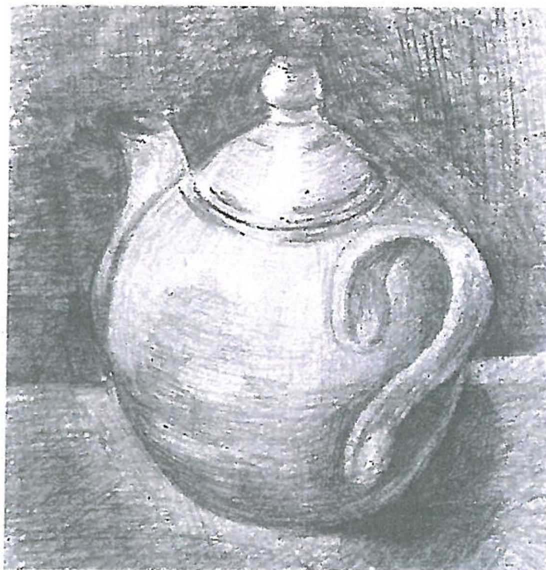

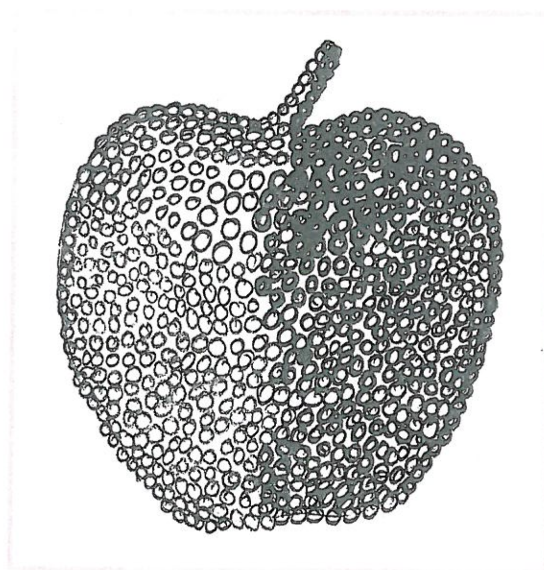

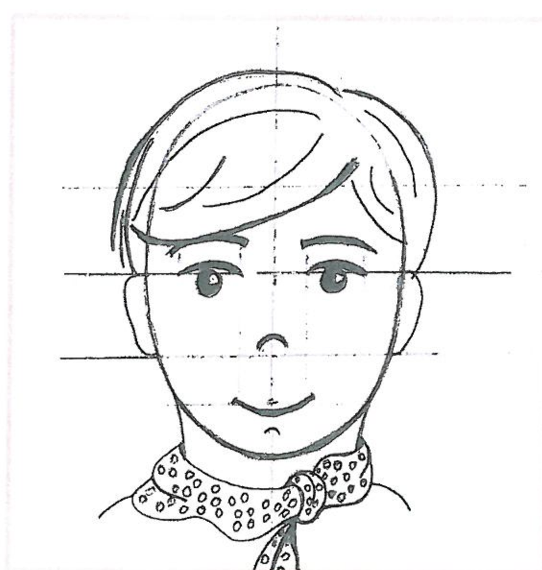
Lumea în creion

UNITATEA 2

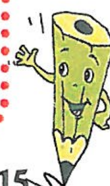

- **Ce poți face cu un creion?**
  Punctul – element de limbaj plastic. *Brad punctat*
- **Ritmul liniilor**
  Linia – element de limbaj plastic
  Perspectiva. *Drum pierdut*
- **Cum desenezi un personaj?**
  Portretul. *Desenează-l pe Andrei!*
- **Recapitulare. Evaluare**
  Proiect. *Carte de colorat*

La finalul acestei unități de învățare, vei reuși:

- să participi la discuții despre comunicarea în imagini prin desen;
- să utilizezi elementele de limbaj plastic: puncte, linii de diferite tipuri;
- să diversifici aria de utilizare a elementelor de limbaj plastic;
- să realizezi un desen în perspectivă;
- să desenezi un personaj.

CE POȚI FACE CU UN CREION?

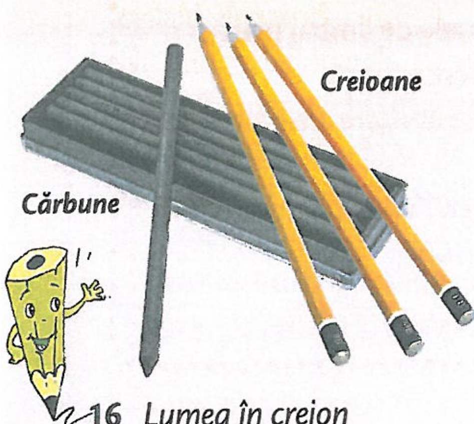
Reține!

Desenul este arta care constă în reprezentarea grafică a unei figuri, a unui obiect sau a unui peisaj, folosindu-se linii, puncte, forme, simboluri, pe o suprafață curbă sau plană.

Instrumentele folosite sunt creionul cu mină de grafit sau cărbunele de desen.

Linii, forme, umbre în creion

Pentru a desena, se folosesc tipuri diferite de creioane. Acestea se diferențiază prin duritate, astfel că unele au vârful mai moale (*2B*, *3B*), iar altele mai tare (*HB*, *B*). Creioanele *HB* sau *B* sunt utilizate pentru construcție și pentru zonele luminoase, iar *2B* sau *3B* sunt folosite pentru a hașura părțile medii și întunecate.

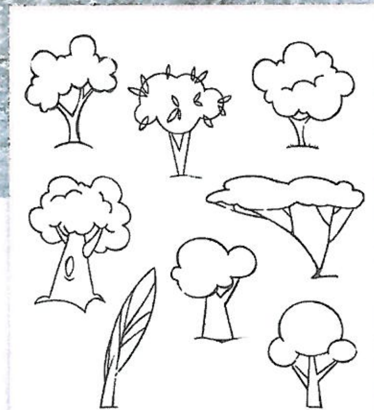

Creioane
Cărbune

1 OBSERVĂ!

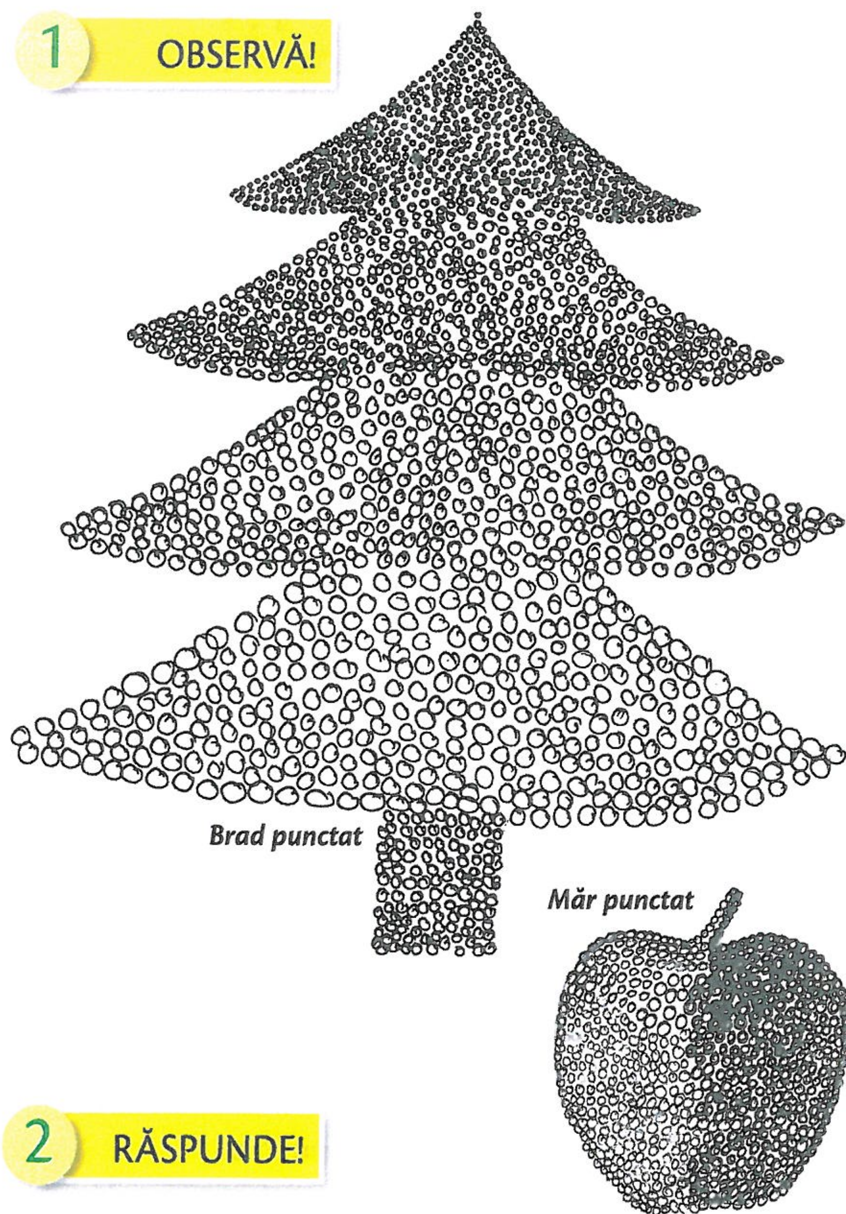
Desen în creion

2 RĂSPUNDE!

- Ce observi în imagine?
- Cu ce a fost realizat desenul?
- Ce fel de creion crezi că s-a folosit?

Contururi în creion

1 OBSERVĂ!

Brad punctat

Măr punctat

2 RĂSPUNDE!

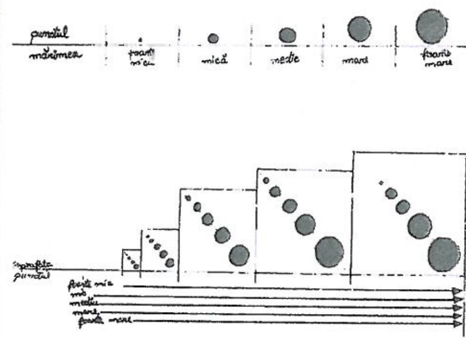
- **Ce observi în imagini?**
- **Ce elemente de limbaj plastic recunoşti?**
- **De ce crezi că punctele sunt de dimensiuni diferite?**
- **Ce sugerează punctele mici? În ce parte a bradului s-au folosit acestea?**
- **În ce parte a bradului s-au folosit punctele mari? De ce?**
- **Ce sugerează punctele îngroşate în desenarea mărului?**

3 APLICĂ!

1. Pe un suport de plastilină, realizează un brad numai din puncte. Construieşte punctele cu vârful creionului, cu coada pensulei sau cu vârful degetului. Dă-i volum bradului prin folosirea punctelor de dimensiuni diferite.
2. Desenează un brad din puncte. Umple interiorul bradului cu puncte de diferite dimensiuni, respectând indicaţiile: punct foarte mic – vârful bradului, punct mediu – mijloc, punct mare în partea de jos.

Reţine!

Punctul este un element de limbaj plastic care poate fi obţinut atingând vârful creionului (vârful cretei sau al pensulei) de suportul pentru desenat (coală, tablă, pânză). Punctul poate avea dimensiuni diferite.

Prin dimensiunea diferită a punctelor, poţi reda distanţa şi mărimea obiectelor.

Joc

Ploaia

Acoperă o planşetă cu plastilină pe toată suprafaţa. Alături de ceilalţi colegi, desenează, în ritmul muzicii, în plastilină, picături mici şi picături mari, în funcţie de comanda primită.

- *Picături mici – puncte mici.* Realizează-le cu coada pensulei.
- *Picături mari – puncte mari.* Realizează-le cu vârful arătătorului.
- Loveşte cu coada pensulei plastilina în ritmul muzicii.
- Loveşte apoi cu vârful degetului arătător.

Portofoliu

Realizează o compoziţie numai din puncte, cu titlul: ***Umbrele.*** Poţi utiliza un suport de hârtie sau de plastilină.

UNITATEA 2

RITMUL LINIILOR

1 OBSERVĂ!

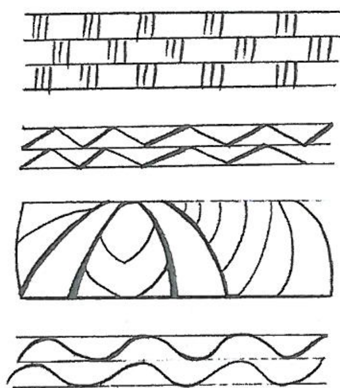

Reține!

Linia, element de limbaj plastic

Mai multe puncte unite formează o **linie**. Aceasta poate fi **dreaptă, curbă** sau **frântă**.

Prin **modularea liniei** (trecerea de la subțire la gros) se sugerează ideea de formă, de spațiu și de volum.

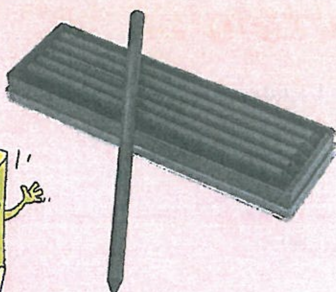

Modele de linii

● **Linia** poate sugera și starea sufletească a desenatorului, nu doar simple contururi. Astfel, o linie dreaptă verticală exprimă avântul și entuziasmul, pe când una dreaptă orizontală dă senzația de nemișcare, imobilitate.

Materiale necesare

- ✔ bloc de desen ✔ creion
- ✔ cărbune pentru desen
- ✔ pastel ✔ cretă

2 RĂSPUNDE!

➢ **Ce observi în imagine?**

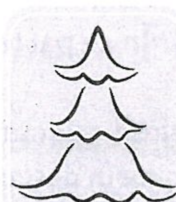
➢ **Ce poți forma dacă unești mai multe puncte?**

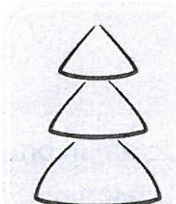
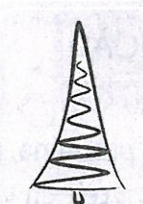
➢ **Câte tipuri de linii observi?**

Exersează!

★ Desenează un brad din puncte. Unește punctele cu linii modulate.

1 OBSERVĂ!

Perspectiva

2 RĂSPUNDE!

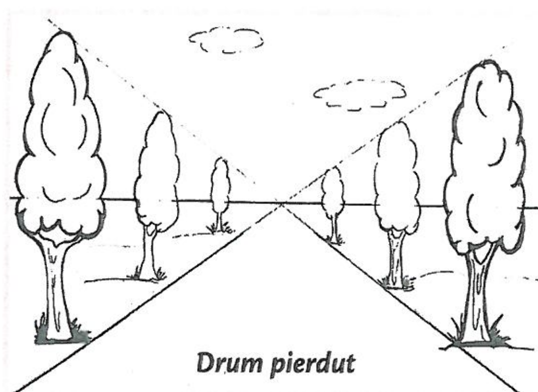
- **Ce observi în imagine?**
- **Cum este reprezentat drumul în plan apropiat? Dar în plan îndepărtat?**
- **Cum sunt desenați copacii din apropiere? Dar cei din depărtare?**

3 APLICĂ!

Peisaj

Într-un peisaj, un rol important îl are **linia de orizont**. Este linia imaginară care unește cerul cu pământul. Toate elementele peisajului se micșorează cu cât se apropie de această linie.

Drum pierdut

Etape de lucru

1. Trasează o linie dreaptă orizontală în mijlocul colii de desen. Cerul și pământul trebuie reprezentate în părți egale.
2. Găsește mijlocul liniei de orizont și pune un punct. Acesta este **centrul de interes.**
3. Unește punctul cu cele patru colțuri ale colii de desen.
4. Între diagonale, desenează copaci, așa ca în desenul de mai sus. Atenție! Nu depăși diagonalele!
5. Nu uita! Toate elementele peisajului (copacii, drumul) se află pe pământ, sub linia de orizont.

Reține!

Perspectiva

Obiectele care se află în jurul nostru au **formă** și **volum**. Acestea se află la o anumită distanță de noi, mai aproape sau mai departe.

Perspectiva înseamnă reprezentarea tridimensională ***(cu trei dimensiuni: înălțime, lățime și adâncime)*** prin desen a unor obiecte din lumea reală, pe o suprafață plană.

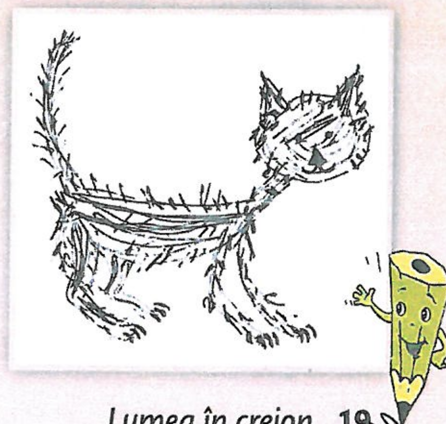
- Cuvântul *perspectivă* provine din latină, având semnificația *„a vedea departe”*. Pictorii folosesc tehnica perspectivei pentru a da profunzime tablourilor.

Noapte înstelată
Vincent van Gogh, pictor olandez (1853–1890)

Portofoliu

Desenează cu un creion conturul unei pisici. Adaugă o mulțime de linii scurte, mai dese, pentru a sugera blana.

CUM DESENEZI UN PERSONAJ?

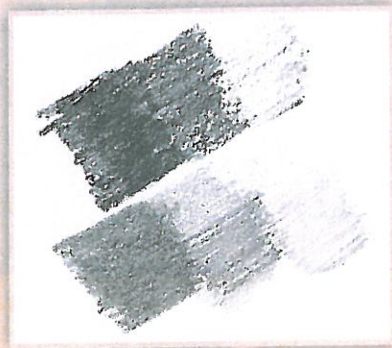
Reține!

Pentru a desena corpul uman, trebuie să respecți ordinea etapelor: desenezi capul, gâtul, trunchiul, picioarele și mâinile, ținând cont de proporția dintre acestea.

Portretul este reprezentarea chipului unei persoane conform trăsăturilor sale reale.

Hașurarea este trasarea mai multor linii paralele dispuse una lângă alta, cu scopul de a reda forma unui obiect.

Pentru a-ți găsi propriul stil de a desena, este nevoie să te joci cu hașura. Experimentează ca în imagine!

Hașurarea se realizează pentru a da valori de gri-deschis sau de gri-închis.

Poți hașura cu *creioane moi* sau cu un *cărbune de desen*.

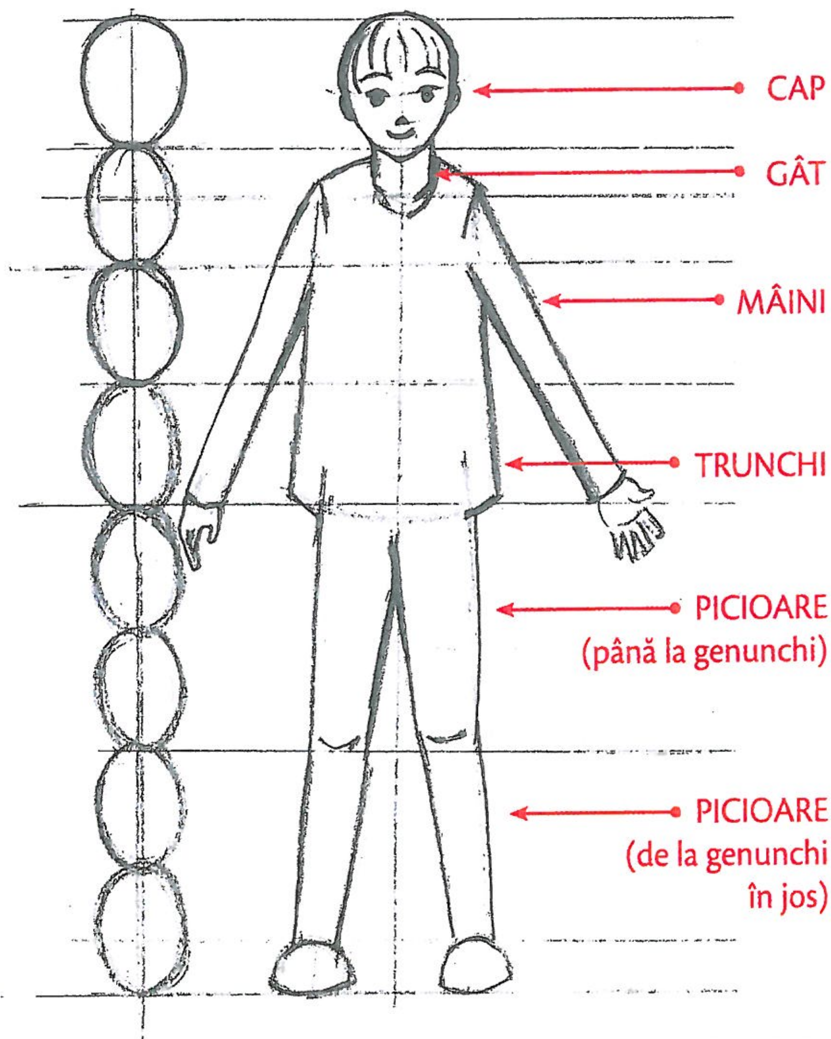
Floare realizată (și) prin tehnica hașurării

Materiale necesare
✔ creion ✔ cărbune
✔ riglă ✔ radieră

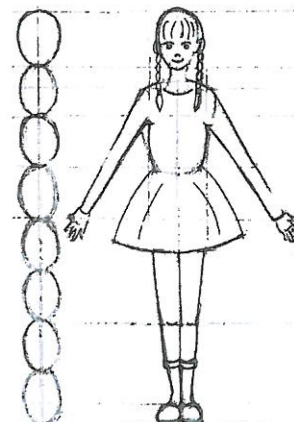
1 OBSERVĂ!

2 RĂSPUNDE!

- **Ce observi în imagini?**
- **Cum este forma capului?**
- **Prin ce diferă cele două personaje?**
- **Cum este dimensiunea capului față de cea a trunchiului?**

Exersează!

★ Măsoară și notează câți centimetri are fiecare parte a corpului din primul desen. Compară apoi dimensiunile părților corpului. Ce observi?

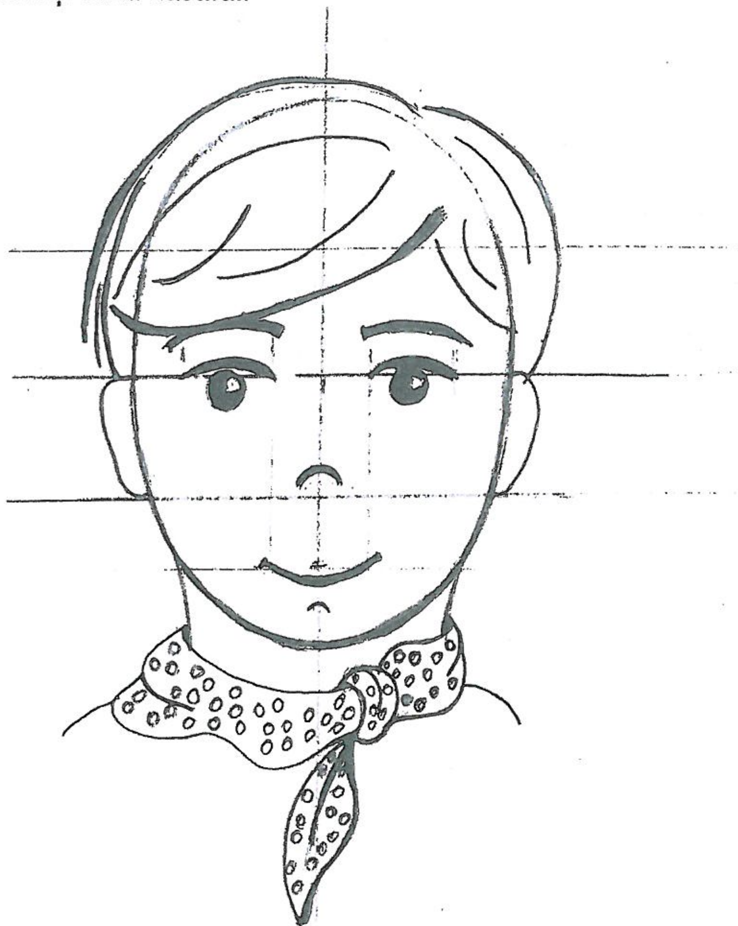
CAP	GÂT	TRUNCHI	MÂINI	PICIOARE

3 APLICĂ!

Desenează un portret!

Etape de lucru

1. Desenează un oval.
2. Împarte cu o linie verticală mijlocul ovalului.
3. Împarte ovalul în patru părți, trasând linii orizontale.
4. Desenează ochii simetric pe a doua linie de sus.
5. Desenează nasul pe a treia linie de sus.
6. Desenează gura în spațiul dintre nas și bărbie.
7. Pe prima linie de sus desenează părul.
8. La final, desenează urechile. Acestea sunt în exteriorul ovalului, între ochi și baza nasului.

Desenează un personaj!

Gândește-te la un personaj sau la o persoană reală și, respectând instrucțiunile, desenează:

1. un oval pentru *cap*;
2. *gâtul* – cât jumătate din lungimea ovalului;
3. *trunchiul* – cât triplul lungimii capului;
4. *picioarele* – cu o lungime de patru ori mai mare decât a capului;
5. *mâinile, cu tot cu degete* – de trei ori lungimea capului și încă jumătate.

Desenează-i acum hainele potrivite! Hașurează-le!

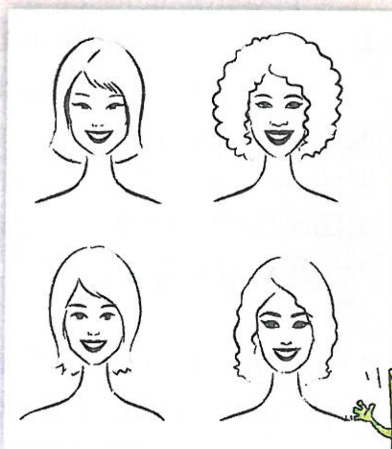
Portofoliu

Desenează-l pe Andrei!

Astăzi te învăț, de vrei,
Să-l desenezi pe Andrei
Sau un personaj, oricare,
Nu e greutate mare:
Facem capul, mai întâi,
Un oval, ce vrei să spui?
Seamănă cu un ouț
Alungit așa, drăguț.
Facem gâtul, hai degrab',
Jumătate dintr-un cap!
Facem trunchiul, binișor,
Trei capete, e ușor.
Picioarele, într-o doară,
Patru capete măsoară.
Stai așa, n-ai terminat!
Mâinile le-ai desenat?
Trei capete ai măsurat?
Stai, nu te grăbi, îți spun,
Degete să faci acum!
Cât să fie n-ai habar,
Juma' de cap măsori dar!
Gata! Chiar ai terminat...
Andrei poate fi-mbrăcat!

Roagă un coleg să-ți deseneze chipul.

Compară desenul cu unul realizat de tine.

Portrete

RECAPITULARE. EVALUARE

PROIECT

Carte de colorat

Activitate în echipă

Vă organizați în echipe a câte 4-5 copii. Fiecare echipă va primi câte o poveste.

Etape de lucru

1. Citiți povestea.
2. Alegeți-vă un personaj și desenați-l. Atenție, fiecare membru al echipei trebuie să își aleagă alt personaj din poveste!
3. Unul dintre voi va desena o copertă potrivită.
4. Capsați toate foile desenate, inclusiv coperta.

Verificați!

1. Respectarea temei plastice.
2. Organizarea spațiului de lucru.
3. Originalitatea și expresivitatea lucrărilor.
4. Respectarea proporțiilor corpului.
5. Hașurarea corectă a hainelor personajului.
6. Gradul de finalizare a lucrării.
7. Acuratețea lucrării.

Gata! Ați creat o carte de povești pe care o puteți oferi colegilor voștri de la grădiniță.

TEST

Selectează litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Desenul se realizează cu:
a. creion cu mină de grafit sau cărbune de desen.
b. cerneală.
c. tempera.

2. Dacă atingi cu vârful creionului (al pensulei) suportul pentru desen, obții:
a. o formă.
b. o linie.
c. un punct.

3. Linia poate fi:
a. frântă.
b. dreaptă.
c. dreaptă, frântă, curbă.

4. Pentru a reprezenta depărtarea unor obiecte, acestea se desenează:
a. micșorate.
b. mărite.
c. oricum.

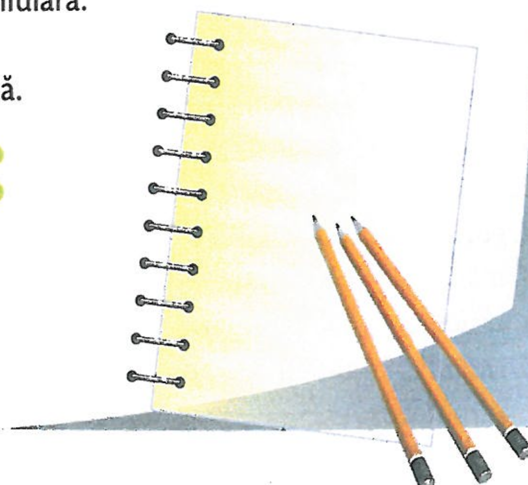
5. Când desenezi corpul omenesc, conturezi mai întâi:
a. gâtul.
b. mâinile.
c. capul.

6. Capul omului trebuie desenat în formă:
a. triunghiulară.
b. ovală.
c. rotundă.

FB ●●● ●●●

B ●● ●●

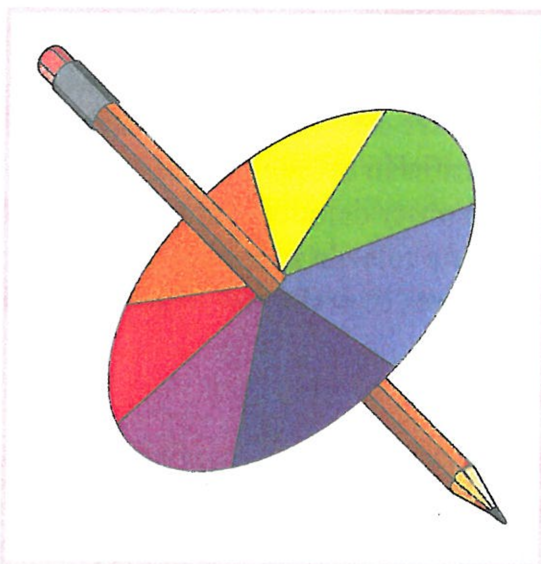
S ● ●

Magia culorilor

UNITATEA 3

- **Povestea culorilor**
  Culori primare și culori binare. *Titirezul fermecat*
  Experiment. *Cum se descompun culorile?*
- **Forme și nuanțe**
  Formă spontană. Formă elaborată. Tehnici de colorare. *Joc de culori*
- **Tonuri și nonculori**
  Tonuri de culori. Volum. *Vas cu flori*
- **Recapitulare. Evaluare**
  Proiect. *Sunt român!*

La finalul acestei unități de învățare, vei reuși:

- să participi la exerciții-joc de observare a culorilor primare și a culorilor binare în spațiul înconjurător și în compoziții plastice;
- să realizezi compoziții prin diferite tehnici de colorare;
- să exersezi obținerea de forme elaborate și de forme spontane prin amprentare, fuzionare, stropire și alte tehnici;
- să combini elementele de limbaj plastic;
- să participi la exerciții-joc de observare a griurilor în spațiul înconjurător și în compoziții plastice.

UNITATEA 3

POVESTEA CULORILOR

Reține!

Ce este culoarea?

Culoarea obiectelor este percepută de ochiul uman ca rezultat al descompunerii luminii albe în cele șapte culori (culorile curcubeului: roșu, oranj, galben, verde, albastru, indigo, violet). Din acest motiv, vedem culorile diferit, ba chiar, uneori, aceeași persoană poate percepe diferit culoarea unui obiect, în funcție de cum cade lumina asupra acestuia și de locul unde este plasat.

Ce sunt culorile primare?

Culorile sunt numeroase, iar combinațiile dintre ele sunt infinite, dar s-a demonstrat științific că trei culori sunt de bază pentru formarea celorlalte: **roșu, galben și albastru**. Acestea se numesc culori primare.

Ce sunt culorile secundare (binare)?

Prin amestecarea culorilor primare, câte două, se obțin culorile secundare. Acestea sunt **oranj, verde și violet**. Astfel, dacă amesteci roșu cu galben, vei obține oranj, din roșu și albastru vei obține violet, iar din albastru amestecat cu galben vei obține culoarea verde.

Materiale necesare

- ✔ coală de desen
- ✔ acuarele
- ✔ pensulă ✔ paletă
- ✔ pahar cu apă

1 OBSERVĂ!

2 RĂSPUNDE!

- **Care tablou dintre cele de sus îți place mai mult? De ce?**
- **Ce culori identifici în imagini?**
- **În care tablou observi numai culori secundare?**
- **Cum poți obține culorile secundare?**
- **Care este culoarea ta preferată? Argumentează alegerea ta.**

Exersează!

- ★ Dă exemple de obiecte din universul tău apropiat (rechizite, haine, natură, tablouri) care au culorile: roșu, oranj, galben, verde, albastru, violet.
- ★ Privește un obiect de culoare roșie la lumină, apoi intră într-o cameră mai puțin luminată și privește-l din nou. Ce observi? În care dintre situații culoarea roșie pare mai deschisă?
- ★ Numește culorile drapelului românesc. Ce observi?
- ★ Pe o coală de desen amestecă roșu cu galben, roșu cu albastru și galben cu albastru. Cum se numesc culorile obținute?

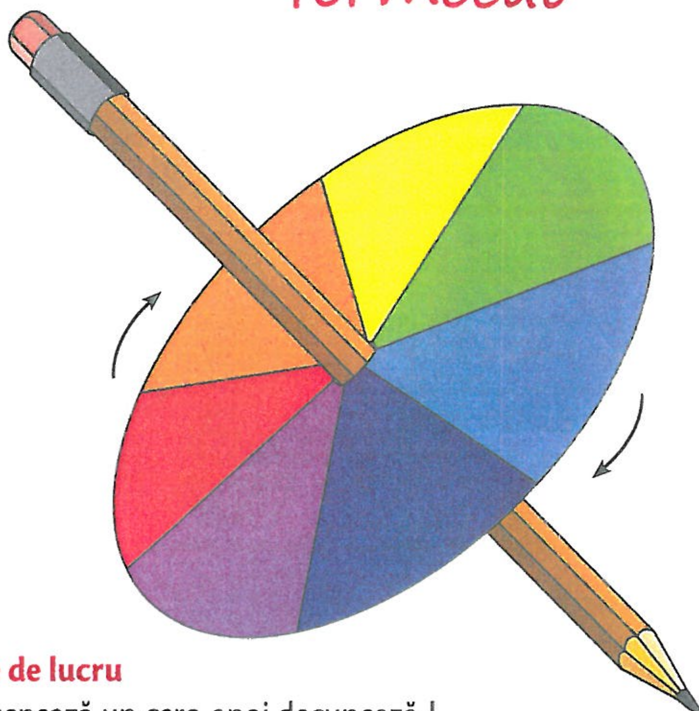

3 APLICĂ! Titirezul fermecat

Etape de lucru

1. Desenează un cerc, apoi decupează-l.
2. Împarte cercul în șapte secțiuni egale.
3. Colorează fiecare secțiune în următoarea ordine: roșu, oranj, galben, verde, albastru, indigo, violet.
4. Introdu un creion în mijlocul cercului.
5. Învârte cu putere titirezul construit.

Ce observi?

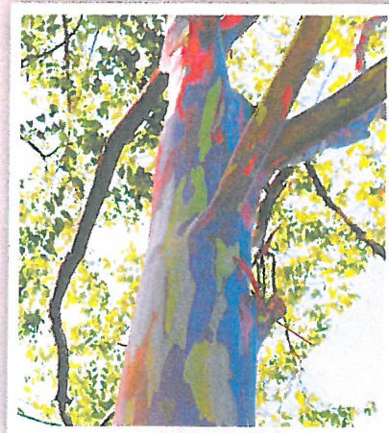
Cum se descompun culorile?

1. Pe o hârtie poroasă pictează două șiruri de câte șase buline în culori diferite, ca în imaginea alăturată.
2. Pune hârtia în pahar. Ai grijă ca apa să fie cu un centimetru peste bulinele colorate din șirul de jos! Așteaptă o oră și vei vedea cum fiecare dintre cele șase culori se descompune în culori până acum ascunse (verdele în galben și albastru etc.).
3. De ce se întâmplă asta? Pentru că fiecare culoare este obținută dintr-un amestec de pigmenți și, cu cât este mai închisă culoarea, cu atât are în compoziție mai mulți pigmenți.
4. În ce culori s-a descompus bulina neagră?

Știai că...?

- În zonele calde, crește un copac a cărui scoarță capătă culorile curcubeului când ajunge la maturitate.

Eucalipt-curcubeu

Joc

Ghicește obiectul!

Câte un elev vine în fața clasei, spune culoarea și alte câteva caracteristici ale unui obiect, fără a-l denumi. Colegii trebuie să ghicească obiectul.

Exemplu: *Are culoarea galbenă, se află pe cer, dă lumină și căldură. Ce este?*

Portofoliu

Cercul culorilor

Alege culorile potrivite din cercul culorilor și realizează un peisaj de toamnă.

Formulează un titlu pentru compoziția ta.

UNITATEA 3

FORME ȘI NUANȚE

Reține!

Nuanța este un amestec de două culori vecine în cercul culorilor. Amestecând în cantități inegale două culori vecine, poți obține mai multe nuanțe pentru fiecare dintre cele două.

Forma plastică poate fi:

- **spontană** (obținută întâmplător, prin tehnici diverse: *stropire, fuzionare, monotipie, sfoara colorată, dirijarea jetului de aer, scurgere aderentă*);

Monotipie cu cerneală

- **elaborată** (obținută cu pensula și folosind linia, punctul sau pata pentru realizarea imaginii).

Materiale necesare

✔ coli de desen ✔ acuarele, guașe, tempera ✔ pensulă ✔ un pai

1 OBSERVĂ!

2 RĂSPUNDE!

- **Ce culori observi în imagini?**
- **Cu ce forme naturale poți asocia imaginile?**
- **Ce diferență este între prima compoziție plastică și a doua?**
- **Cum a fost realizată forma în a doua compoziție?**

Exersează!

★ Combină culori vecine pentru a obține nuanțe de: verde și albastru.

★ Exersează tehnicile de obținere a formelor spontane.

Monotipia poate fi realizată prin **plierea și presarea** hârtiei pe care s-au așezat pete de culoare.

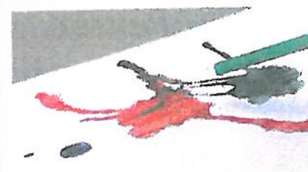

Tehnica sforii colorate constă în impregnarea unui fir textil în culoare și așezarea acestuia pe o foaie peste care așezi alta. Când tragi de capătul firului și îl dirijezi în direcții diferite, obții diverse forme.

Fuzionarea este amestecul spontan a două sau mai multe culori de apă, bine fluidizate, aplicate pe suprafața umedă a hârtiei.

Stropirea forțată a culorilor poate fi obținută cu pensula încărcată de culoare, pe suport uscat sau umed.

Suflarea unor picături de culoare poate fi realizată prin **suflarea liberă** sau cu ajutorul unui pai **(dirijarea jetului de aer)**.

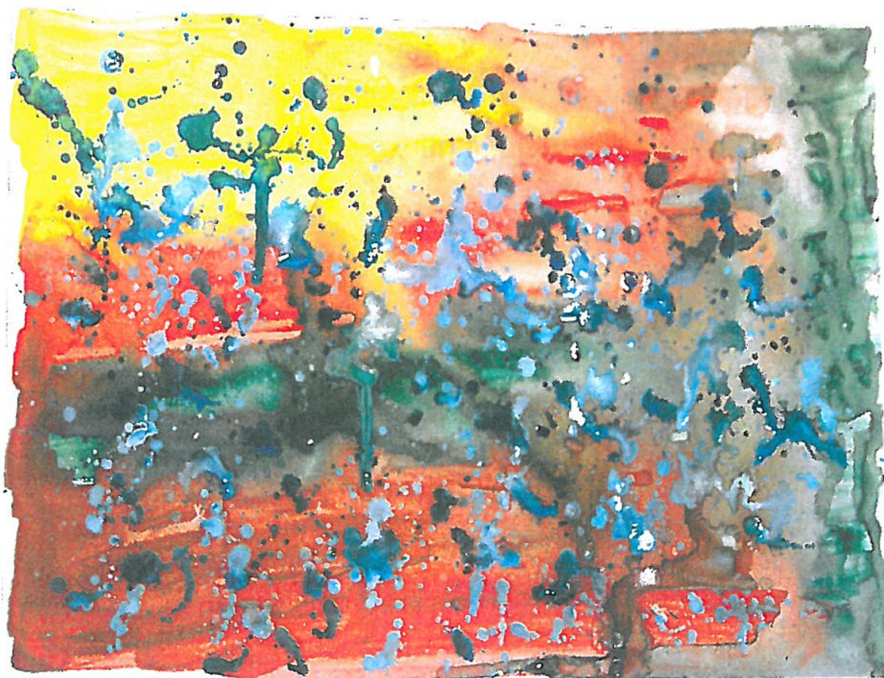
3 APLICĂ! Joc de culori

Urmărește etapele de lucru și joacă-te dând culoare.

1. Umezește o foaie de desen, folosind un burete sau o pensulă groasă.
2. Acoperă suprafața de lucru cu tușe de culori diferite, apoi lasă culorile să se răspândească în toate sensurile.

3. Observă cum fuzionează culorile.
4. După ce s-a uscat, stropește lucrarea cu pensula înmuiată în culoare.

5. Expune lucrarea în clasă, alături de lucrările celorlalți colegi, și conversează cu ei despre formele plastice obținute și despre tehnicile de colorare folosite.

Știai că...?

- Pe vremuri, artiștii își preparau singuri culorile. Astfel, culoarea cafenie era obținută din coajă de mesteacăn.

- **Operele abstracte** desemnează compozițiile de formă și culoare care nu par să aibă vreo legătură cu realitatea. *Vassily Kandinsky* (pictor de origine rusă, 1866–1944) este unul dintre artiștii care au creat artă abstractă.

Pictură abstractă

Portofoliu

Realizează o compoziție cu titlul *Sfârșit de toamnă*. Folosește tehnici diferite de obținere a formei spontane. De exemplu, desenează copacii folosind tehnica dirijării jetului de aer, păsările – cu ajutorul sforii colorate etc. Completează tabloul cu o ramă din hârtie glasată pictată.

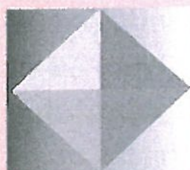

TONURI ȘI NONCULORI

Reține!

Nonculorile sunt **alb** și **negru**. Ele nu se află pe cercul cromatic. Din combinațiile dintre ele rezultă nenumărate **tonuri de gri**.

Griuri necolorate *Griuri colorate*

Tonul unei culori se obține amestecând culoarea cu o nonculoare. Pentru a obține un ton mai deschis al culorii, o amesteci cu alb, iar pentru a obține un ton mai închis, o amesteci cu negru. Prin tonuri, se poate sugera volumul obiectelor.

Amestecul cromatic se produce:

a. între culori, obținându-se **nuanțe**;

Roșu spre galben

b. între culori și nonculori, obținându-se **tonuri**.

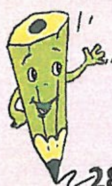
Roșu spre negru

Roșu spre alb

Amestecul acromatic se produce între nonculori, obținându-se **griuri necolorate**.

1 OBSERVĂ!

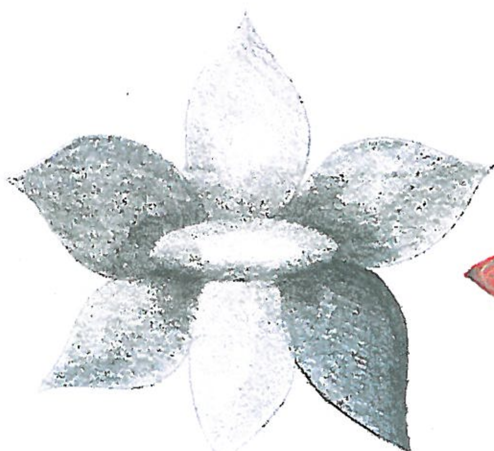

2 RĂSPUNDE!

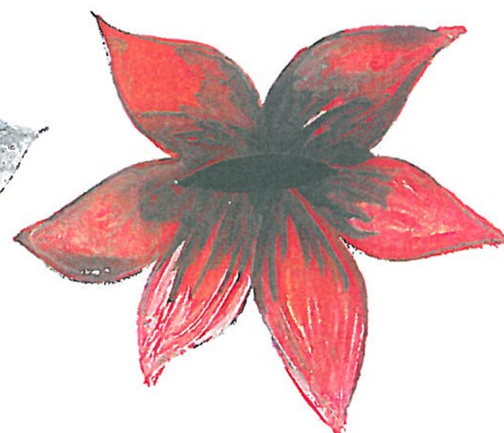
- **Ce reprezintă fiecare imagine?**
- **Ce sentiment îți provoacă vederea acestora?**
- **Ce culori a folosit artistul pentru a transmite mesajul său?**
- **Ce se întâmplă dacă amesteci o culoare oarecare cu negru? Dar cu alb?**

Exersează!

★ Timp de trei minute încearcă să obții cât mai multe tonuri de albastru.
★ Exersează tonurile de gri, folosind creionul sau guașa.
★ Exersează tonurile de roșu.

Floare în tonuri de gri

Floare în tonuri de roșu

3 APLICĂ! Vas cu flori

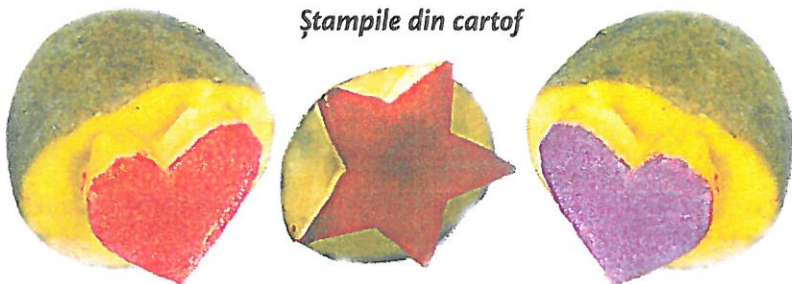
Materiale necesare

✔ carton A4 ✔ creion ✔ pensulă ✔ guașe
✔ cartof pentru ștampilare

Etape de lucru

1. Desenează vasul și florile.
2. Pictează lucrarea folosind tonuri de culoare, astfel încât să sugereze volumul obiectelor.
3. Decorează cartonul cu forme obținute prin ștampilare.

Ștampile din cartof

Știai că...?

- Poți crea **efectul de clar-obscur** într-o compoziție plastică prin **modelare cromatică**: trecerea culorii spre lumină (adăugând alb) și spre umbră (adăugând negru).

- Cel mai cunoscut tablou din lume este *Gioconda*, portretul unei femei cu un zâmbet misterios. Portretul a fost pictat în urmă cu cinci sute de ani de artistul italian **Leonardo da Vinci** (1452–1519). Pictorul a creat misteriosul surâs al *Giocondei* atenuând cu umbre colțurile ochilor și ale gurii.

Gioconda
Leonardo da Vinci

Portofoliu

Pictează un măr în tonuri de roșu.

UNITATEA 3

RECAPITULARE. EVALUARE

PROIECT

Sunt român!

Pentru întâmpinarea zilei țării noastre, îți propunem să realizezi, alături de ceilalți colegi, un proiect dedicat acestei mari sărbători naționale. Îți poți alege, din lista dată mai jos, una sau mai multe teme pe care să le realizezi la școală sau acasă.

1. Ia românească (desen și pictură – desenarea și decorarea iei cu linii, puncte, forme elaborate).
2. Covorașul românesc (pictură în forme spontane).
3. Căni de lut pictate (pictură în tonuri de culoare).
4. Hora unirii (figurine de carton în lanț, decupate).
5. Harta României (colaj cu hârtie creponată în culori primare).

1

2

3

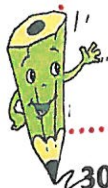
4

5

Turul galeriei

În săptămâna care urmează, lucrările realizate vor fi expuse și evaluate de colegii tăi, după următoarele criterii:

1. respectarea temei plastice;
2. folosirea tehnicilor sugerate;
3. organizarea spațiului de lucru;
4. originalitatea și expresivitatea lucrărilor;
5. gradul de finalizare a lucrării.
6. acuratețea lucrării.

TEST

Selectează litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. *Culorile în care se descompune lumina albă sunt:*
a. roșu, oranj, galben, verde, albastru, indigo, violet.
b. roz, oranj, galben, verde, albastru, indigo, violet.
c. roșu, oranj, auriu, verde, albastru, indigo, violet.

2. *Percepția culorii unui obiect poate fi influențată de:*
a. zgomot.
b. părerea altor persoane.
c. cum cade lumina asupra lui și de locul unde este plasat.

3. *Culorile primare sunt:*
a. verde, galben, albastru.
b. roșu, galben, albastru.
c. roșu, galben, oranj.

4. *Culorile secundare sunt:*
a. albastru, verde, violet.
b. verde, violet, galben.
c. verde, violet, oranj.

5. *Culorile secundare sunt obținute prin:*
a. amestecarea unor culori cu alb.
b. amestecarea culorilor primare cu negru.
c. amestecarea culorilor primare între ele.

6. *Dacă amestecăm roșu cu albastru, obținem:*
a. violet.
b. galben.
c. verde.

La gura sobei

UNITATEA 4

- **În casa bunicii**
  Cusături și împletituri. *Semn de carte*
- **Atelierul lui Moș Crăciun**
  Șablonare. Decupare
  Steluțe pentru pom
- **Vine Anul Nou!**
  Elemente decorative
  Mască
  Decupare. *Felicitare*
- **Recapitulare. Evaluare**
  Proiect. *Păpuși vesele*

La finalul acestei unități de învățare, vei reuși:

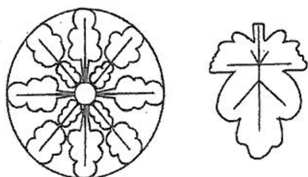
- să utilizezi tehnici tradiționale de coasere și împletire;
- să realizezi obiecte de podoabă și măști populare;
- să realizezi produse cu scop decorativ pentru sărbători;
- să asociezi tehnici mixte, tehnici ale culorilor, ale colajului;
- să confecționezi jocuri și produse care vor fi utilizate la clasă.

ÎN CASA BUNICII

Reține!

Stilizarea începe cu studiul după natură. Se alege un model. Se păstrează apoi din elementul ales doar trăsăturile esențiale, specifice modelului. Astfel se obține motivul decorativ.

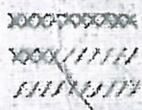

Motive decorative

Repetiția înseamnă reluarea aceluiași motiv decorativ pe toată dimensiunea compoziției.

Tot cu rol decorativ se pot folosi **linia** și **punctul**.

Cusături

Punct românesc (față)

Punct românesc (dos)

Punct de tighel

Materiale necesare

- bucată de etamină în formă de dreptunghi
- ață divers colorată
- ac
- foarfecă

1 OBSERVĂ!

Război de țesut

Ie - bluză femeiască

Cămașă bărbătească

Ștergar cu motive decorative

2 RĂSPUNDE!

- **Ce observi în imagini? Formulează câte un enunț pentru fiecare imagine.**
- **Ce fel de cusături recunoști în imagini?**
- **Ce elemente decorative au fost repetate în realizarea cusăturilor?**

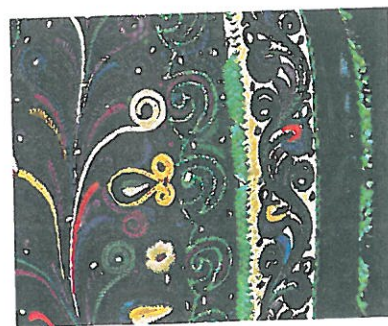
Exersează!

★ Observă imaginile. Spune ce motive decorative s-au utilizat.

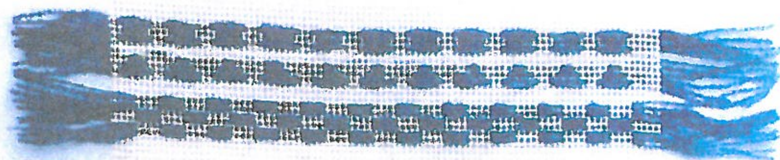

Față de masă

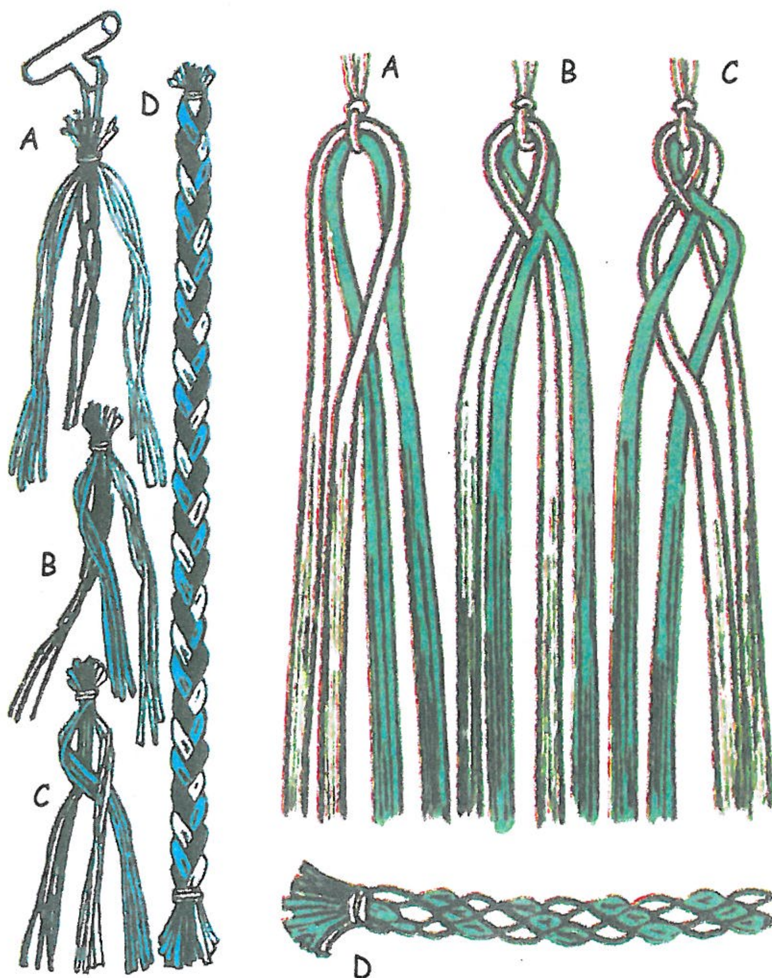
3 APLICĂ! Semn de carte

Etape de lucru

1. Coase pe fiecare rând punctat al etaminei.
2. Suprapune lungimile dreptunghiului cu fața cusăturii spre interior și coase-le.
3. Întoarce semnul de carte pe față.
4. Presează-l prin călcare.

Împletituri

Împletitul în trei *Împletitul în patru*

Știai că...?

● **Lâna se obține de la oi.**

Mai întâi, ciobanii tund oile cu niște mașini electrice de tuns, asemănătoare celor pe care și tu le-ai văzut la frizerie de atâtea ori. Apoi, blana tunsă este spălată și uscată.

Urmează scărmănatul (un fel de pieptănare), prin care lâna se separă în fâșii.

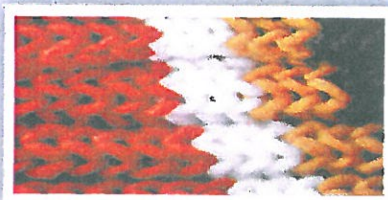

Aceste fâșii sunt toarse, adică răsucite, până când se obține firul de lână.

Firul de lână poate fi vopsit în orice culoare.

Pentru a nu se încurca, este făcut ghem.

● Și tu poți tricota din ghemele de lână lucrurile de care ai nevoie pentru iarnă: căciuli, fulare, ciorapi, pulovere sau mănuși.

Portofoliu

Realizează o brățară, folosind una dintre tehnicile învățate.

UNITATEA 4

ATELIERUL LUI MOȘ CRĂCIUN

Reține!

Fiecare dintre ornamentele vechi sau noi are o poveste a sa.

Steaua pe care o așezăm în vârful bradului semnifică speranța din sufletul fiecărui om.

Culoarea roșie a ornamentelor din bradul de Crăciun reprezintă această sărbătoare.

Bradul și **culoarea verde** sunt simboluri ale luminii și vieții.

Clopoțeii, prin sunetul lor, îndrumă oile pierdute spre păstorul lor.

Acadelele în formă de bastonaș au forma bastonului cu care păstorul sau ciobănașul îndrumă mieii rătăciți către turmă.

Funda roșie, cu care sunt legate cadourile, simbolizează legătura dintre noi și bunăvoința noastră față de ceilalți.

Coronița din crenguțe de brad, care stă în fiecare an pe mesele festive sau la intrarea în casă, simbolizează dragostea nemărginită.

1 OBSERVĂ!

2 RĂSPUNDE!

- **Cum se numesc obiectele din imagini ?**
- **În ce perioadă a anului cumpărăm sau realizăm astfel de obiecte?**
- **Ce culori observi?**
- **Care culoare predomină?**

3 APLICĂ!

Steluțe pentru pom

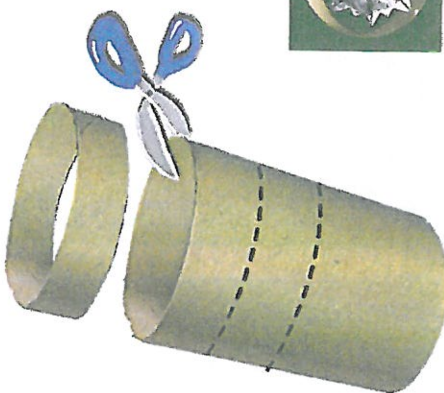

Materiale necesare

✔ carton ✔ foarfecă
✔ fir auriu ✔ folie de aluminiu

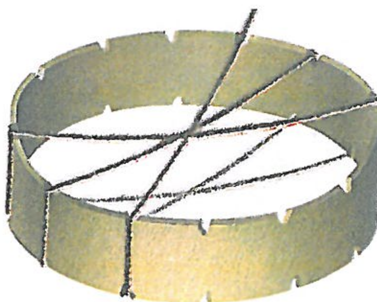
Etape de lucru

1. Pictează cu auriu un sul de carton.
2. După ce s-a uscat culoarea, taie sulul în mai multe bucăți.

3. Crestează marginile fiecărui inel. Acest lucru va ajuta firul auriu să stea relaxat.
4. Înfășoară cu grijă firul auriu pe inelul de carton, asfel încât să arate ca o stea.

Prima steluță este gata!

1. Ia folia de aluminiu, împăturește-o și repetă operațiunea ca în imaginea de mai jos.
2. Crestează marginile, apoi despăturește folia și... minune!

A doua steluță este gata!

Fixează steluța pe un inel argintiu și împodobește bradul cu ea.

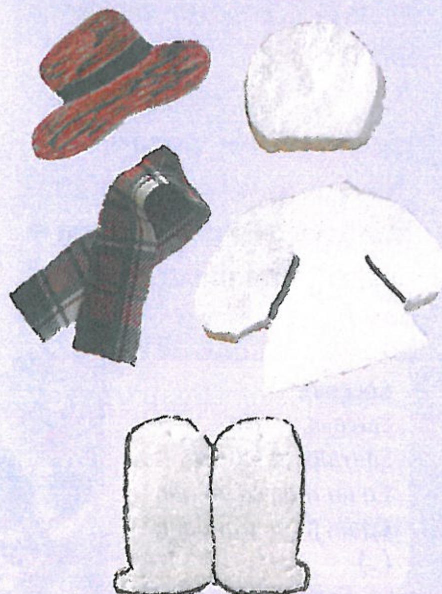
Portofoliu

Om-de-zăpadă

Materiale necesare

✔ o bucată de polistiren expandat ✔ o bucată de carton colorat ✔ o fâșie de stofă pentru fular sau fire de lână împletite ✔ mărgele negre sau nasturi ✔ carioca neagră și roșie ✔ aracet (ace cu gămălie) ✔ foarfecă
✔ trusă de traforaj sau cutter

Etape de lucru

1. Desenează, pe bucata de polistiren, capul, trunchiul și picioarele omului-de-zăpadă. Pe bucata de carton, desenează o pălărie.
2. Decupează, după contur, fiecare element desenat.
3. Fixează cu aracet mărgelele pentru a marca ochii, nasul și gura, apoi lipește pălăria.
4. Cu aracet sau cu ajutorul acelor, fixează picioarele omului-de-zăpadă în partea de jos a trunchiului.

VINE ANUL NOU!

1 OBSERVĂ!

Reține!

La Întâi Ianuarie, sărbătorim Anul Nou, prilej să ne exprimăm bucuria și speranța într-un an mai rodnic și mai bun. Astfel, am preluat de la strămoșii noștri anumite tradiții și obiceiuri de iarnă, practicate în majoritatea zonelor țării, precum: *jocurile cu măști, Sorcova, Plugușorul.*

Cunoscând și respectând tradițiile populare românești, îți vei cunoaște strămoșii, vei afla ce au gândit și ce lucruri minunate au creat.

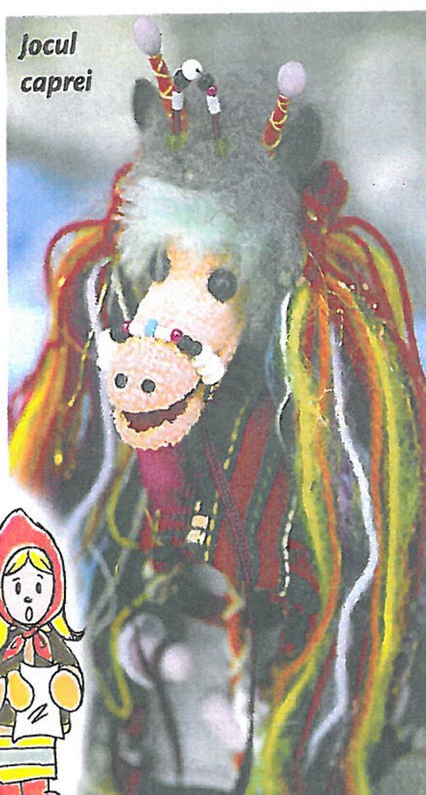
Sorcova
Sorcova, vesela
Să trăiți, să înfloriți,
Ca un măr, ca un păr,
Ca un fir de trandafir!
(...)

Plugușorul
Aho, aho, copii și frați,
Stați puțin și nu mânați!
(...)

Măști tradiționale

Jocul caprei

Sorcova

Jocul ursului

2 RĂSPUNDE!

- **Ce tradiții populare sunt ilustrate în fiecare imagine?**
- **În ce perioadă a anului se practică aceste tradiții?**
- **Enumeră tradițiile practicate de Anul Nou în zona în care locuiești.**
- **Care dintre tradițiile ilustrate este preferata ta? De ce?**
- **Cum crezi că se confecționează o sorcovă?**
- **Din ce poți realiza o mască?**

3 APLICĂ! Mască

Materiale necesare

✔ suport dintr-un carton mai tare ✔ fire de diferite culori ✔ lipici

Etapele de lucru

1. Trasează conturul după model.

2. Decupează după contur.

3. Realizează elementele decorative (ochi, nas, gură etc.).

4. Fixează elementele decorative prin lipire sau coasere pe suport.

Portofoliu

Felicitare de sărbători

Materiale necesare

✔ coli de hârtie glasată verde și roșie (dintr-o coală poți realiza două felicitări) ✔ o foarfecă mică și una mare ✔ lipici

Etape de lucru

1. Pliază o bucată de hârtie verde cu partea colorată în interior. Pe una dintre părți, desenează o jumătate de brad. Astfel, la decupare, îți va fi mai ușor să obții un brad simetric.

2. Pune cu grijă lipici doar pe spațiile externe bradului.

3. Lipește pe hârtia roșie. Presează bine, apoi pliază bradul spre exterior, ca în imaginea de mai jos.

Scrie urarea
LA MULȚI ANI!

UNITATEA 4

RECAPITULARE. EVALUARE

PROIECT

Păpuși vesele

Confecționează păpuși, urmărind instrucțiunile. Apoi imaginează-ți un dialog între ele și dă-le viață într-o mică scenetă.

Materiale necesare

✔ linguri de lemn ✔ batiste albe și colorate ✔ fire de lână ✔ panglici colorate ✔ foarfecă ✔ lipici ✔ marker

Etape de lucru

1. Pliază batista albă și fixeaz-o, prin înfășurare, pe lingura de lemn, cu ajutorul unei panglici. Vei obține astfel mânecile.
2. Utilizează batista colorată pentru fotă. Perforeaz-o la mijloc și aranjeaz-o în jurul cozii lingurii.
3. Pentru a realiza părul, împletește câteva fire de lână și fixează-le de lingură cu ajutorul lipiciului.
4. Desenează chipurile păpușilor pe linguri, folosind un marker.

Acum păpușile sunt gata pentru spectacol!

TEST

Selectează litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Stilizarea începe cu:
a. repetarea motivului decorativ.
b. studiul după natură.
c. copierea unui motiv decorativ.

2. Motivul decorativ păstrează din modelul ales:
a. trăsăturile esențiale, specifice modelului.
b. toate elementele modelului.
c. doar un element esențial.

3. Reluarea unui motiv decorativ pe parcursul compoziției se numește:
a. alternare.
b. decorare.
c. repetiție.

4. Împletiturile se realizează din:
a. fire de lână, fâșii de hârtie, sfoară.
b. fire de lână, sfoară, lut.
c. fire de lână, ață, etamină.

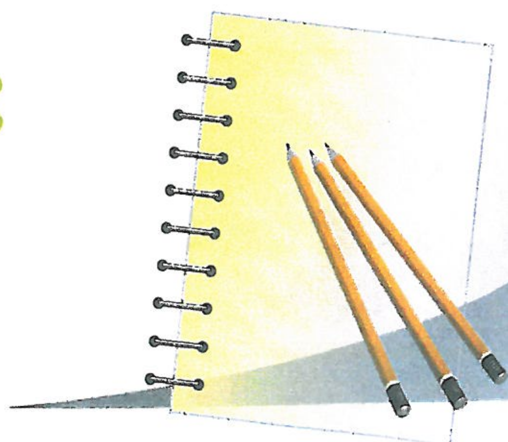
5. Pe costumul național sunt cusute:
a. împletituri.
b. noduri.
c. motive decorative.

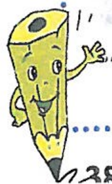
6. Obiceiurile practicate de Anul Nou sunt:
a. Mărțișorul.
b. Sorcova și Plugușorul.
c. Încondeierea ouălor.

FB ● ● ● ● ● ●

B ● ● ● ●

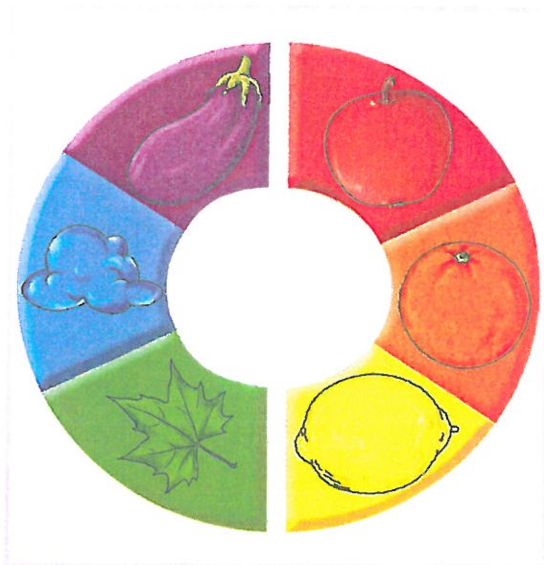
S ● ●

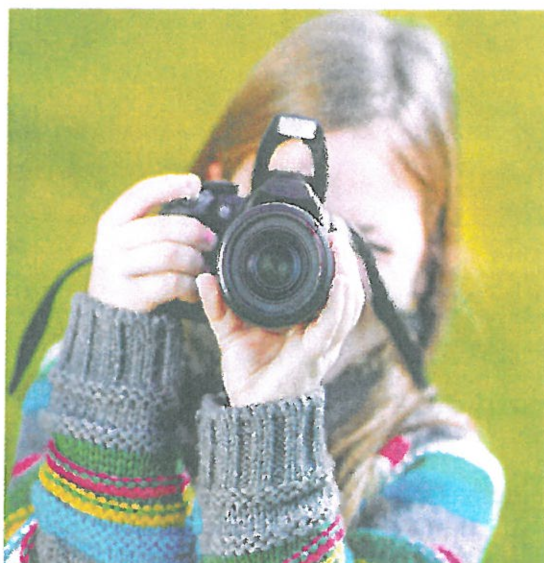

Lumini și umbre

UNITATEA 5

- **Culori calde, culori reci**
  Semnificația culorilor
  Cizmulița-surpriză
- **Arta realizării fotografiei**
  Mici secrete
  pentru realizarea
  unei fotografii reușite
- **Mari artiști** *(extindere)*
  Nicolae Grigorescu
- **Recapitulare. Evaluare**
  Proiect. *Ramă*
  pentru fotografii

La finalul acestei unități de învățare, vei reuși:

- să participi la exerciții-joc de observare a culorilor calde și a culorilor reci în spațiul înconjurător și în compoziții plastice;
- să realizezi compoziții plastice în culori calde și culori reci;
- să participi la exerciții-joc de stabilire a diferențelor și a asemănărilor dintre exprimarea în limbaj fotografic și limbajul artelor plastice;
- să fotografiezi momente din cadrul evenimentelor desfășurate;
- să realizezi albume foto.

UNITATEA 5

CULORI CALDE, CULORI RECI

Reține!

Oranj, roșu și galben sunt **culori calde.** Cea mai caldă culoare este oranj.

O culoare caldă va părea mai caldă pe un fundal de culoare rece decât pe un fundal de culoare caldă.

Albastru, verde și violet sunt **culori reci.** Albastru este cea mai rece culoare.

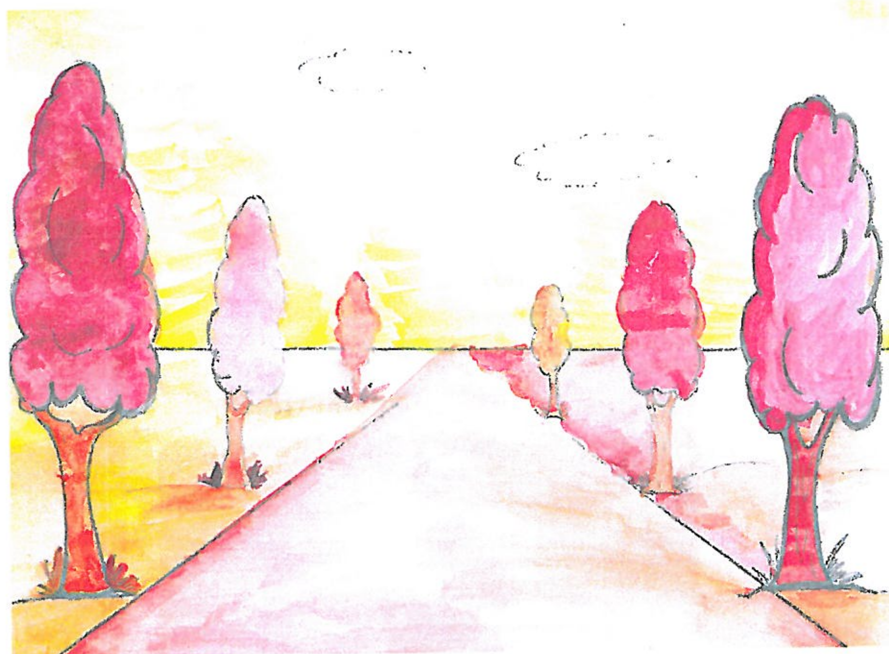

O culoare rece va părea mai rece pe un fundal de culoare caldă decât pe un fundal de culoare rece.

1 OBSERVĂ!

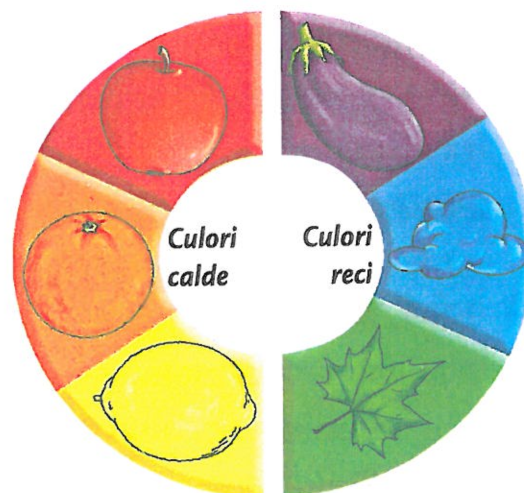

2 RĂSPUNDE!

- **Ce reprezintă imaginile?**
- **Ce culori identifici în prima imagine? Ce senzații îți provoacă aceste culori?**
- **Ce culori identifici în a doua imagine? Ce senzații îți provoacă aceste culori?**
- **Ce imagine îți place mai mult? Argumentează.**

Exersează!

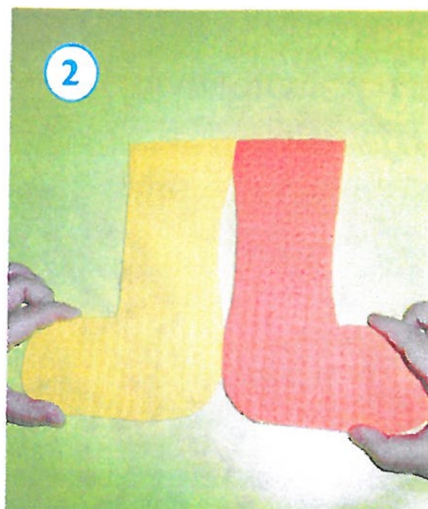
★ Aplică pe o coală de hârtie tușe în culori calde și în culori reci.

★ Dă exemple de obiecte din jurul tău care au culori calde și culori reci.

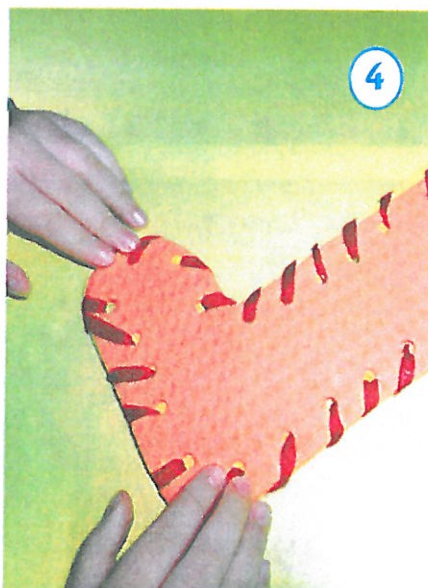
3 APLICĂ!

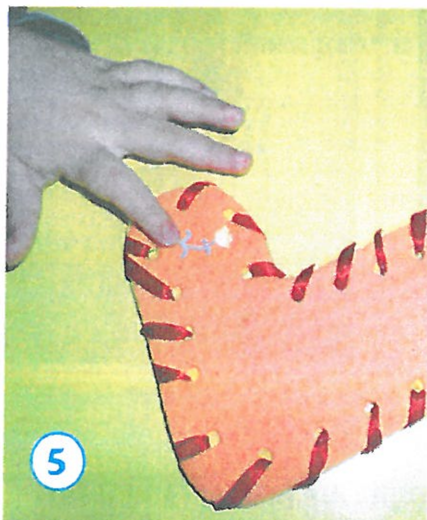
Cizmulița surpriză

Materiale necesare
- ✔ pensulă
- ✔ guașe/tempera
- ✔ lavete colorate
- ✔ panglică
- ✔ perforator
- ✔ foarfecă
- ✔ marker

Etape de lucru
1. Desenează cu markerul forma cizmuliței.
2. Decupează cizmulița pe contur.
3. Suprapune cizmulița decupată peste altă lavetă și decupeaz-o.
4. Perforează pe margini cele două cizmulițe.
5. Trece o panglică frumos colorată prin găurile formate ca să unești cizmulițele.
6. Decorează cizmulițele în culori calde și culori reci!

Știai că...?

- Prin observarea lor, *culorile calde* influențează pulsul unei persoane, făcându-l să crească ușor.
- *Culorile reci* determină căderea pulsului, până la relaxarea deplină.
- Culorile transmit senzații diferite și exprimă bucurie sau tristețe, căldură sau răcoare, apropiere sau depărtare, liniște sau agitație.
- Pentru pictorul olandez **Vincent Van Gogh** (1853–1890), culoarea galbenă reprezenta prietenia și speranța, în timp ce floarea-soarelui (floare căreia i-a dedicat un ciclu de tablouri) simboliza sentimentul de recunoștință.

Vază cu 12 floarea-soarelui

Joc

Îmi place culoarea galbenă pentru că e culoarea Soarelui. Ție ce culoare îți place?

Portofoliu

Este iarnă. Privește cum ninge! Exprimă ceea ce simți cu ajutorul culorilor adecvate, pictând un peisaj.

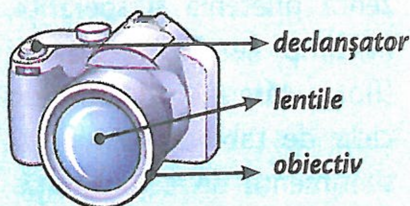

UNITATEA 5

ARTA REALIZĂRII FOTOGRAFIEI

Reține!

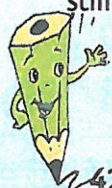
Fotografia este imaginea unui subiect (peisaj, ființă, obiect) sau a unui eveniment, obținută pe hârtie specială (fotografică). Aceasta se realizează cu ajutorul unui aparat de fotografiat. Aparatul foto este un instrument care înregistrează imagini folosind lentile pentru a capta lumina pe un film sau pe un dispozitiv digital care salvează imaginea.

Ca și pictura, fotografia este o artă prin care se realizează compoziții plastice, grație luminilor și diferitelor încadrări. Spre deosebire de imaginea pictată, fotografia redă mult mai clar și mai fidel realitatea înconjurătoare.

Lumina este unul dintre cele mai importante mijloace plastice. În realitate, obiectele au volum și culoare, peisajele au dimensiuni mari și profunzime. Aceste caracteristici trebuie redate în fotografie prin iluminarea lor.

În lumea modernă, fotografia are multiple utilizări: prin intermediul ei se transmit informații, reprezintă un instrument util pentru cercetări științifice, este folosită frecvent în publicitate, este o formă de artă, poate fi un hobby.

1 OBSERVĂ!

2 RĂSPUNDE!

- **Ce observi în imagini?**
- **Care este diferența dintre imaginile din primul rând și cele din al doilea rând?**
- **Cum sunt culorile din picturi?**
- **Cum sunt culorile din fotografii?**
- **Care imagine redă realitatea cu mai mare claritate?**
- **Cum imortalizezi cele mai frumoase momente din vacanță?**
- **De ce, în prezent, fotografia este mai răspândită comparativ cu pictura?**
- **Care crezi că este rolul fotografiei?**

3 APLICĂ!

Mici secrete pentru realizarea unei fotografii reușite

- Lumina, forma și culoarea sunt mijloace plastice importante pentru realizarea unei fotografii reușite.
- Lumina trebuie să fie în spatele fotografului; cu alte cuvinte, în fața celui care este fotografiat. Dacă lumina se află în spatele celui pe care îl fotografiezi, poza va ieși întunecată.
- Nu mișca aparatul când apeși pe butonul declanșator, pentru că fotografia va ieși „mișcată"! De asemenea, roagă „protagoniștii" să stea nemișcați.
- Folosește **blițul**! Toate aparatele au o opțiune care setează declanșarea automată a acestuia, în funcție de intensitatea luminii.
- Când fotografiezi pe timp de noapte sau în încăperi, nu uita să activezi **opțiunea pentru evitarea ochilor roșii**!

Exersează!

★ Fotografiază-ți membrii familiei, casa, colegul de bancă, animalul de companie.

★ Fotografiază un peisaj care îți place. Pictează apoi același peisaj. Compară cele două imagini realizate.

Știai că...?

- Cuvântul *fotografie* are la origine două cuvinte grecești care înseamnă *scriere cu ajutorul luminii.*

- De-a lungul timpului, fotografia a avut o evoluție spectaculoasă. La început, a fost în alb-negru, mai târziu a apărut fotografia color. În prezent, există *fotografia digitală*. Aceasta este înregistrată în memoria camerelor digitale, apoi poate fi transferată pe calculator sau pe hârtie fotografică.

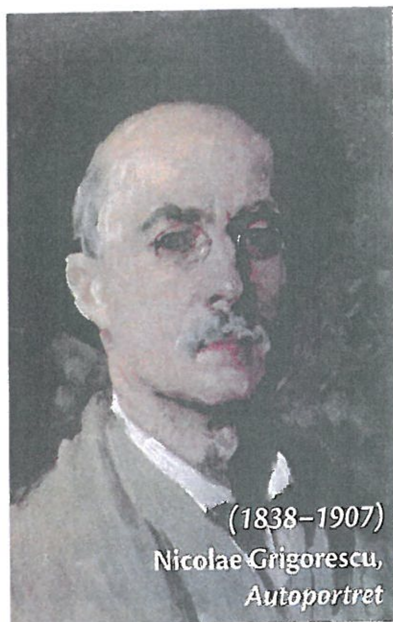
Există și fotografii realizate instant (Polaroid).

Portofoliu

Realizează, împreună cu toți colegii, un album cu fotografiile reprezentative pentru clasa ta: prima zi de școală, serbări, activități din săptămâna *Școala altfel*, excursii școlare etc.

Nicolae Grigorescu

Nicolae Grigorescu (1838–1907) este unul dintre cei mai mari pictori români. A început să picteze când era numai un copil de 10 ani. Sărăcia l-a obligat să ceară de lucru într-un atelier de icoane pe lemn de la periferia Bucureștiului. Ani de-a rândul a pictat numai tablouri şi interioare bisericeşti.

● Nicolae Grigorescu, la vârsta de 24 de ani, a primit o bursă de studii pentru cinci ani la ***Şcoala de Arte Frumoase*** din Paris.

Astfel, iconarul provincial a devenit un artist profesionist, apreciat pentru pictura sa realizată în aer liber, la peisaj. Pictând pe câmpuri şi coline, a observat nenumăratele culori ale naturii şi pitorescul, nebănuit până atunci, al animalelor şi al țăranilor care animau peisajul.

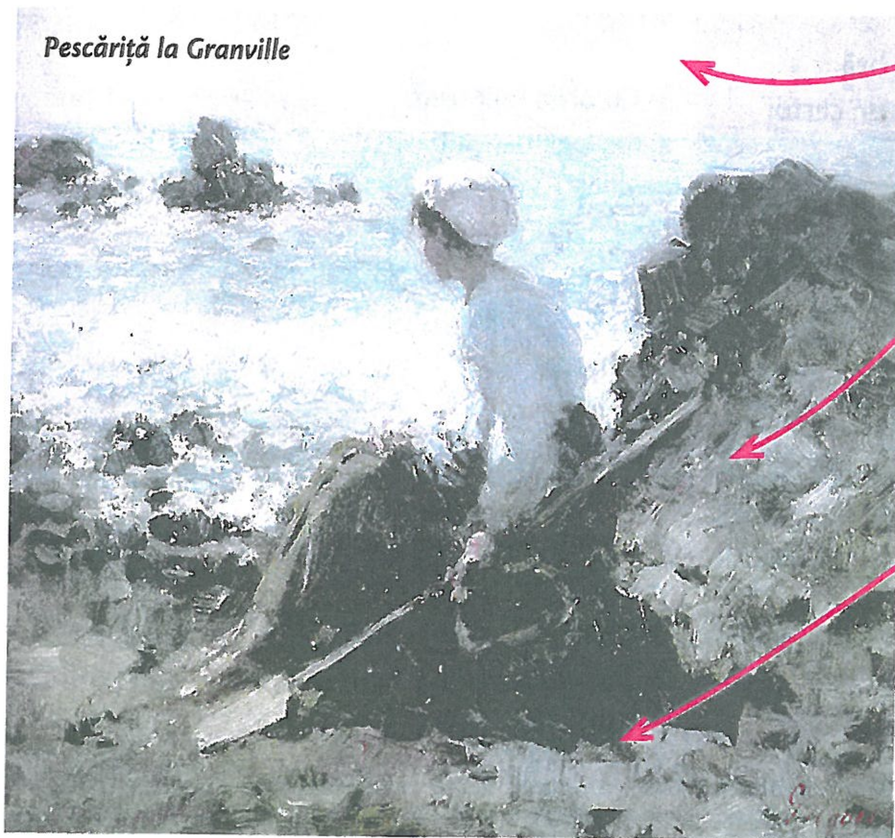
Pescăriță la Granville este un tablou ce reprezintă o tânără fată odihnindu-se lângă niște stânci pe malul mării. Chipul ei tânăr este îndreptat către valurile înspumate ale mării care se sparg de țărm. Fata este îmbracată modest, cu o bluza albă și o fustă simplă. Părul este ascuns de o beretă albă. Tânăra fată este desculță, iar în mâna stângă ține un coș și o lopată. Tânăra pare că se odihnește, făcând o pauză de la muncă. Impresionantă este măiestria pictorului care a sugerat, prin câteva trăsături de pensulă, conturul mâinilor și al picioarelor. Grigorescu renunță la linia care redă forma. Aceasta prinde contur doar din pete de culoare. Artistul a utilizat o pastă groasă în tușe late, orientate în toate direcțiile, în redarea stâncilor, a nisipului și a valurilor. Cerul de un gri-deschis este reprezentat în tușe fine de pensulă care se contopesc. Tabloul transmite o atmosferă calmă și meditativă, însoțită parcă de sunetul valurilor care se sparg la mal.

Un maestru al culorii

De câte ori ai vizitat expozițiile unor pictori celebri? Și cât ai înțeles din ceea ce a vrut artistul să transmită? Haideți să pășim împreună pe drumul cunoașterii și al înțelegerii unei picturi.

Pescăriță la Granville

Observă nuanțele pastelate de griuri-albăstrui, bej și alb!

Tușele largi, vizibile ale pensulei sunt orientate în toate direcțiile.

Pictorul a folosit câteva tonuri închise pentru a sugera umbrele.

Țărancă din Muscel

Pictorul a transpus pe pânză, cu o mână sigură, în tușe rapide, pline de vervă, chipuri visătoare, nostalgice, învăluite într-o aură de poezie, cu ochii plini de misterioase trăiri. Din această categorie fac parte chipurile de țărăncuțe voioase, sprințare, mândre în portul lor popular românesc. Prin operele sale, Grigorescu transmite liniște, simplitate, puritate sufletească. Acestea sunt valorile pe care artistul le-a prețuit de-a lungul întregii sale vieți.

RECAPITULARE. EVALUARE

PROIECT

Ramă pentru fotografii

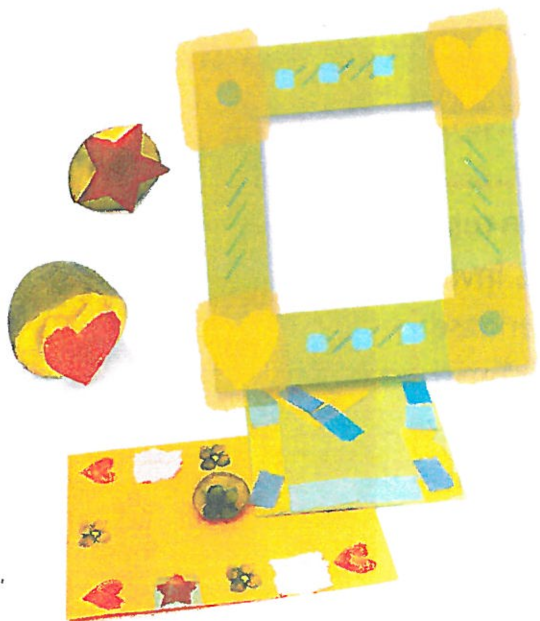
Organizează o mică expoziție cu fotografiile sau cu picturile realizate de tine. Pentru aceasta, ai nevoie de rame frumos colorate.

Materiale necesare

✔ carton ✔ guașe ✔ hârtie creponată
✔ foarfecă ✔ un cutter ✔ lipici ✔ un cartof

Etape de lucru

1. Trasează conturul ramei pe carton și decupează-l.
2. Rupe bucăți de hârtie creponată și lipește-le pe ramă.
3. Taie cartoful în două. Pe fiecare jumătate, poți desena forma preferată (floare, inimă, litera inițială a numelui tău etc.)
4. Cere ajutorul unui adult care să îndepărteze ceea ce este în afara conturului. Ai obținut o ștampilă din cartof.
5. Înmoaie ștampila în guașă, apoi decorează rama cu ajutorul ei.

TEST

Selectează litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Culorile calde sunt:
a. oranj, roșu, galben.
b. oranj, roșu, verde.
c. roz, galben, roșu.

2. Cea mai caldă culoare este:
a. galben.
b. oranj.
c. roșu.

3. Culorile reci sunt:
a. roșu, galben, albastru.
b. albastru, verde, violet.
c. albastru, violet, oranj

4. Cea mai rece culoare este:
a. albastru.
b. verde.
c. negru.

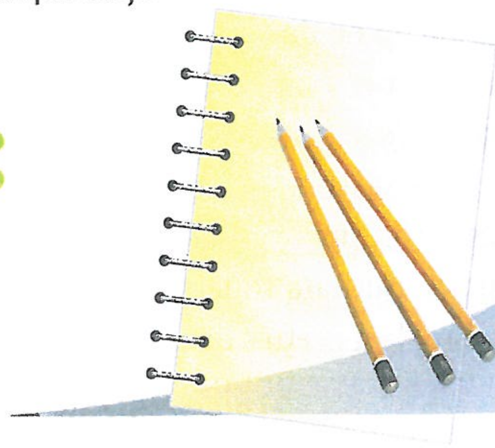
5. Cea mai clară și fidelă formă de redare a realității este:
a. desenul.
b. pictura.
c. fotografia.

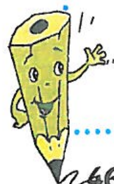
6. Când faci o fotografie, lumina trebuie să fie:
a. în spatele celui fotografiat.
b. în fața celui fotografiat.
c. nu are importanță.

FB ● ● ● ● ● ●

B ● ● ● ●

S ● ●

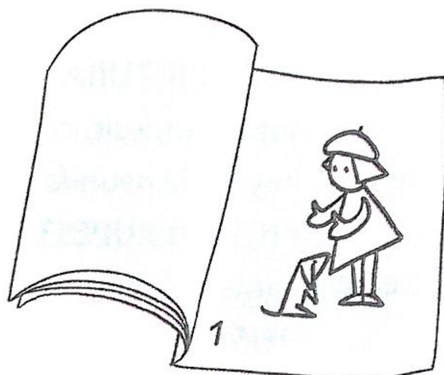

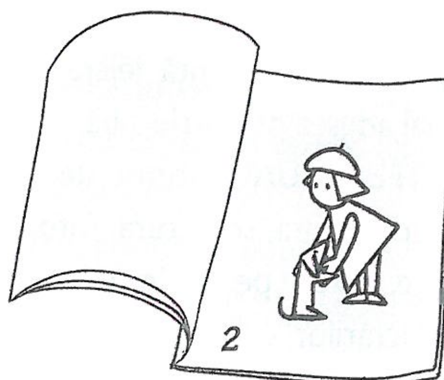

RECAPITULARE. EVALUARE FINALĂ

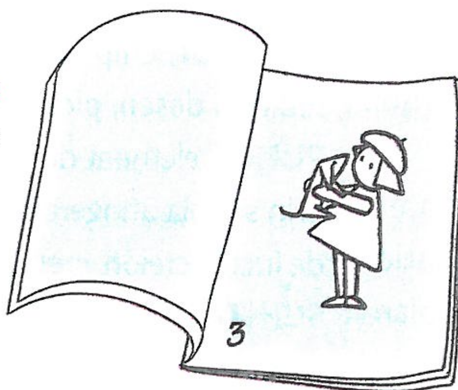
PROIECT Desen animat

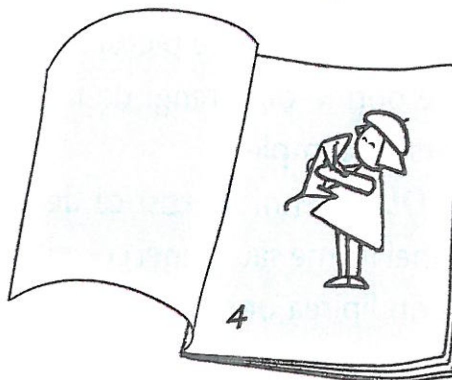
Realizează un desen animat, împreună cu ceilalți colegi, urmărind instrucțiunile date.

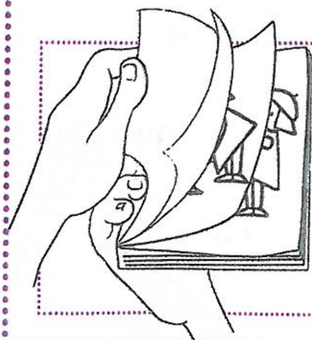
Materiale necesare
✔ carnețel de 20 de pagini ✔ creioane colorate

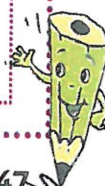
Etape de lucru

1. Citește un fragment din cartea *Dumbrava minunată*, scrisă de Mihail Sadoveanu.
2. Desenează personajele Lizuca și Patrocle după model, începând cu ultima pagină a carnețelului.
   – *Pentru pozițiile 1 și 2*, realizează câte două desene identice (pag. 20, 19, 18, 17). Copiază desenul anterior cât mai fidel, folosindu-te de transparența foii de hârtie și având grijă ca picioarele Lizucăi să fie desenate în același loc.
   – *Pentru poziția 3*, realizează 8 desene cu mici modificări, după cum urmează: pag. 16-15 și pag. 12-11 (codița cățelului să fie desenată în sus); pag. 14-13 și pag. 10-9 (codița cățelului să fie desenată în jos).
   – *Pentru poziția 4*, realizează două desene identice: pag. 8-7 (ochii Lizucăi să fie închiși).
3. Realizează, din nou, două desene identice după poziția 3: pag. 6-5 (ochii Lizucăi să fie deschiși).
4. Completează paginile 4-3 cu desene identice după poziția 2 și paginile 2-1, cu desene identice după poziția 1.

5. După ce ai completat și pagina 1, răsfoiește carnețelul, cu rapiditate, începând cu ultima pagină. Ce observi?

În filme, se fac zeci de imagini care descompun fiecare dintre mișcările unui personaj. În timpul proiecției, ele sunt derulate foarte rapid (25 de imagini pe secundă) pentru a da impresia de mișcare.

DICȚIONAR

ACUARELĂ, vopsea în stare solidă, care este diluată în apă; pictură pe bază de apă, de consistență lejeră, realizată cel mai adesea pe hârtie albă.

ARTE VIZUALE, forme de artă care includ pictura, sculptura, fotografia și alte arte, bazate pe văz în procesul de creare a lucrărilor.

CĂRBUNE DE DESEN, instrument pentru schițe sau desene picturale în alb-negru. Se obține din crengi de tei sau merișor, arse incomplet.

COLAJ, tehnică artistică de organizare a unei forme sau a unei compoziții plastice prin lipirea unor materiale (hârtie, plante, scoici, fire etc.) pe un suport.

CLAROBSCUR, opoziție între lumină și umbră obținută prin modelare cromatică.

DOMINANTĂ CROMATICĂ, culoarea care ocupă cea mai mare suprafață de pe suportul unei compoziții.

FUZIONARE, amestecul spontan a două sau mai multe culori de apă, bine fluidizate, aplicate pe suprafața umedă a hârtiei.

GUAȘĂ, vopsea pe bază de apă, întâlnită sub formă de pastă, în tuburi sau borcane; pictură realizată cu astfel de culori.

LINIE, element de limbaj plastic care conturează forma obiectului desenat. Este rezultatul mișcării punctului.

MODELARE CROMATICĂ, trecerea culorii spre lumină (adăugând alb) și spre umbră (adăugând negru).

NUANȚĂ, amestecul fizic a două culori vecine în cercul culorilor.

PATĂ PICTURALĂ, efect obținut pe un suport umezit, când culoarea curge și se împrăștie neuniform.

PICTURI RUPESTRE, picturi realizate de oamenii preistorici în peșteri.

PEISAJ, gen de pictură care ilustrează un aspect din natură.

PORTRET, chipul fizic al unei persoane, redat în desen, pictură, sculptură.

PUNCT, element de limbaj plastic, obținut prin simpla atingere a foii cu instrumentul de lucru (creion, cretă, pensulă etc.).

SCHIȚĂ, prima executare schematică prin care se stabilesc liniile generale ale unui desen.

TEMPERA, vopsea pe bază de apă, cu mare putere de acoperire, întâlnită sub formă de pastă, în tuburi sau borcane; pictură realizată cu astfel de culori.

TENTĂ, nuanță de culoare.

TON CROMATIC, rezultatul amestecului unei tente de culoare cu o anumită cantitate de alb sau negru.

TRANSPARENȚĂ, calitatea pigmentului de acuarelă de a nu avea putere de acoperire; efect obținut prin tehnica fuzionării.

TUȘĂ, urmă de culoare, aplicată cu pensula pe o suprafață.

UMBRĂ, zonă închisă, întunecată, în modelarea volumului.

